

Pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon hyvinvointialueella 2025

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvio

Koonnut Johannes Ketola

Tekijät: Anna Ahola, Jussi Herranen, Kai Horelli, Vesa Hällfors, Pauliina Kopra, Valtteri Korhonen, Tero Kuusisto, Arto Laine, Jari Laine, Sampsa Lintunen, Piia Manninen, Eero Nyman, Outi Ohtamaa, Jorma Pikkarainen, Jarno Soisalo, Jari Valtanen & Johannes Ketola (toim.)

ISBN (PDF): 000-000-000-000-0

ISSN (verkkojulkaisu): 0000-0000

URN:ISBN:000-000-000-000-0

Julkaisun osoite: xxxx

Sivumäärä: 101

Kieli: Suomi

Julkaisija: Pelastustoimen ja varautumisen osasto, pelastustoimen yksikkö

Kuvailulehti

Julkaisusarjan nimi ja numero: Julkaisusarjan nimi Raportteja 00/0000

Osasto ja yksikkö: Pelastustoimen ja varautumisen osasto, pelastustoimen yksikkö

Tekijät: Johannes Ketola, (toim.) & al.

Julkaisun nimi: Pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon hyvinvointialueella 2025

Tiivistelmä:

Vuonna 2025 Pohjois-Savon pelastustoimen keskeiset haasteet kohdistuivat onnettomuuksien ehkäisyyn, toimintavalmiuteen, resursseihin ja suunnitteluun. Onnettomuuksien ehkäisyssä palvelutarve on tunnistettu, mutta valvonta jäi tavoitteista ja valvontavelkaa kertyi. Turvallisuusviestintä saavuttaa määrälliset tavoitteet, mutta kohdentuminen on epätasaista.

Toimintavalmiudessa ensimmäisen yksikön vasteajoissa on puutteita useilla alueilla, vaikka korjaavia toimia on käynnistetty. Suorituskyky on kokonaisuutena hyvä, mutta sitä heikentävät puutteet muun muassa sammutusvesihuollossa, CBRNE-osaamisessa ja vesipelastuksessa.

Voimavaroissa kalusto ja kiinteistöt ovat pääosin riittävät, mutta kalusto on osin ikääntynyttä ja investointitarve kasvaa. Henkilöstöresurssit ja saatavuus eivät täysin vastaa tarvetta, ja johtamisjärjestelmässä on puutteita erityisesti laajoissa tilanteissa. Sivutoiminen henkilöstö on keskeinen palvelutuotannolle, mutta määrä on riittämätön ja lähtövahvuudet jäävät alle valtakunnallisen tason.

Suunnitelmakokonaisuus on osin hajanainen, ja toimintavalmiussuunnittelussa on kehitystarpeita. Ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat pääosin kunnossa.

Väestönsuojelussa suunnittelutarve on tunnistettu, mutta resurssit ja suunnitelmien yhtenäisyys ovat osin puutteellisia. Investointien toteuma on ollut suunnitelmien mukainen, mutta kaluston ikääntyminen ja investointivelka uhkaavat palvelutason säilymistä.

Keskeiset kehitystarpeet liittyvät henkilöstön ja resurssien vahvistamiseen, toimintavalmiuden parantamiseen, valvontavelan vähentämiseen, suunnittelun yhtenäistämiseen ja investointien riittävyyden varmistamiseen.

Asiasanat: pelastustoimi, asiantuntija-arvio, palvelutaso, hyvinvointialue

Informationssida

Julkaisusarjan nimi ja numero: Julkaisusarjan nimi Raportteja 00/0000

Osasto ja yksikkö: Avdelnigen för räddningsväsendet och beredskapen, enheten för räddningsväsendet

Tekijät: Etunimi Sukunimi (Tähän listaus kaikista tekijöistä)

Julkaisun nimi: Pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon hyvinvointialueella 2025

Tiivistelmä:

Tästä alkaa teksti...

Tästä jatkuu 2. kappale...

Asiasanat: räddningsväsendet, expertbedömning, servicenivå, välfärdsområde

Sisällys

Kuvailulehti.....	3
Informationssida	4
Sisällys	5
1. Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut	7
2. Pelastustoiminnan palvelut	31
3. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	72
4. Väestönsuojelun palvelut	81
5. Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset	91
6. Menetelmät ja laatuseloste	97
Lähteet ja arvioinnissa käytetty aineisto	100

Lukijalle

Lupa- ja valvontavirasto valmistelee pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 14 §:n mukaisesti pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi vuosittain asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain.

Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä sekä investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

Vastuu pelastustoimen järjestämisestä on vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla. Vuonna 2026 laadituissa arvioissa tarkastellaan pelastustoimen palveluja ja niiden tasoa sisällöllä, joka on määritelty sisäministeriön asetuksessa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arviosta (21.12.2022/1213).

Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on hyvinvointialueiden vuosittaiset selvitykset. Arvioinnissa käytetään myös Lupa- ja valvontaviraston valvontatyössä esille tullutta tietoa, kuten kanteluratkaisuja ja korjausmääräyksiä. Arviointityössä voidaan hyödyntää myös hyvinvointialueen omavalvonnan tuottamaa tietoa, keskeisiä toimintaa määrittäviä dokumentteja, kuten palvelutasopäätöksiä, sekä pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastoja (Pronto). Arvioinnin laatimiseen osallistui Lupa- ja valvontaviraston Pelastustoimen yksikön koko henkilöstö. Arvioinnissa on hyödynnetty julkisen aineiston käsittelyssä ja tiivistämisessä tekoälyä.

Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Arviot tukevat myös hyvinvointialueen pelastustoimen riskiperusteista suunnittelua.

Kiitämme Pohjois-Savon hyvinvointialueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä ja panostuksesta arviointikokonaisuudessa.

1. Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehitystarvetta. Onnettomuuksien ehkäisyn palveluja ovat pelastustoimelle kuuluva

- ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

1.1. Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat muun muassa

- rakentamisen ja pelastussuunnitelmien laatimisen ohjaus
- poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely
- omatoimisen varautumisen tukeminen
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidon ohjaaminen.

Neuvontaa voidaan antaa muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelujen kautta. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa turvallisuuskoulutus, turvallisuusneuvonta, yleisötapahtumat, sosiaalisen median viestintä ja muu mediaviestintä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Merkittävimmät palvelutuotannon muutokset johtuivat henkilöstön vaihtuvuudesta ja vajauksesta, minkä vuoksi kaikkia palvelutasopäätöksen mukaisia palveluita ei pystytty toteuttamaan suunnitellusti. Henkilöstövajeeseen vaikuttivat henkilöstövaihdokset, lakisääteiset poissaolot sekä operatiivisen henkilöstön resurssien sopeutukset.

Pelastuslaitoksella on käytössä päivystävän palotarkastajan palvelu, joka on ensisijainen tapa hoitaa onnettomuuksien ehkäisyn ohjaus- ja neuvontavelvoitetta. Palvelu toimii virka-aikana sähköpostitse sekä erikseen määritettyinä aikoina arkisin puhelimitse. Palvelussa esiintyi ajoittaista viivettä, mutta se toimi keskeytyksettä.

Kaikkiin palvelutasopäätöksen mukaisiin vaativien kokonaisuuksien koordinoitaviin ei ollut nimettyä viranhaltijaa. Neuvontaa hoidettiin tällöin oman toimen ohella, mikä aiheutti viivettä vaativammassa ohjauksessa ja neuvonnassa.

Turvallisuusviestinnän vuositavoite, 15 % väestön tavoittaminen, ylittyi. Tilaisuuksia järjestettiin 589, ja niissä tavoitettiin 42 931 henkilöä (17 % väestöstä). Luku sisältää myös massa- ja messutapahtumat, joiden vaikuttavuutta voidaan pitää kyseenalaisena, vaikka mukaan on laskettu vain messuosastoilla kyselylomakkein kohdatut henkilöt. Sosiaalisen median viestintää ei ole tilastoitu Prontoon.

Turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisessa eri ikäryhmien kohtaamisessa ilmeni alueellista vaihtelua.

Lainsäädännön mukaiset ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän palvelut pystyttiin pääosin ylläpitämään, mutta vasteajoissa ja laadussa oli merkittäviä haasteita. Kaikkia palveluja ei toteutettu tavoitetasolla, eikä toiminnan kehittäminen ollut pitkäjänteisesti mahdollista resurssi- ja vastuutahojen puutteiden vuoksi. Toiminnassa tunnistettiin kehittämistarpeita mm. resursoinnissa, osaamisessa, prosesseissa ja asiakirjahallinnassa. Lisäksi henkilöstövaje ja säästötoimet heikensivät palvelutuotannon edellytyksiä, vaikka vuoden 2026 alussa resursseja saatiin osin vahvistettua

Muu tieto

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Palvelutasopäätöksessä ei ole tarkemmin linjattu yleistä ohjausta ja neuvontaa, eikä sopimuspalokuntien osallistumisesta turvallisuusviestintään ole erillistä kirjausta.

Ohjauksen ja neuvonnan sekä turvallisuusviestinnän toteuttaminen perustuu koko henkilöstön osallistumiseen, ja toiminta kytkeytyy osaksi organisaation tehtäväkuvia.

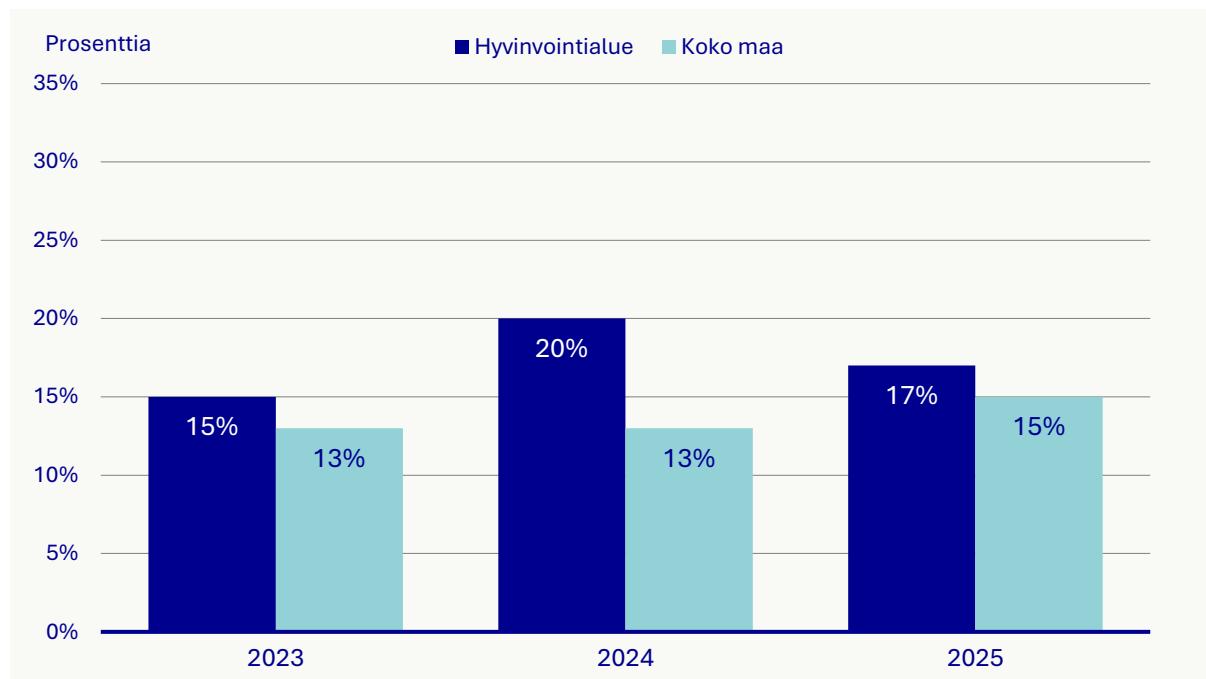
Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastuslaitos ylläpitää päivystävän palotarkastajan palvelua virka-aikana. Turvallisuusviestinnän koordinointi kuuluu yhden palotarkastajan tehtäviin (0,25 henkilötyövuotta), ja ohjauksen ja neuvonnan koordinointi riskienhallintapäällikölle. Turvallisuusviestintää kohdennetaan erityisesti ikäihmisiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, ja painopisteenä on kotona asumisen turvallisuus. Tavoitteena on tavoittaa vuosittain noin 15 % alueen väestöstä.

Palvelutasopäätöksessä kehittämistarpeeksi on tunnistettu turvallisuusviestinnän vastuu- ja resurssijärjestelyjen vahvistaminen sekä palveluiden tuottaminen myös muilla kielillä kuin suomeksi.

Pronton tilastot

Pohjois-Savon pelastuslaitos järjesti Pronto-järjestelmästä saadun tilastotiedon perusteella vuonna 2025 yhteensä 564 turvallisuusviestintään liittyvää tilaisuutta, johon osallistui 42 931 henkilöä. Tilaisuuksien osallistujamäärä vastaa 17 % hyvinvointialueen asukasmäärästä. Valtakunnallisesti turvallisuusviestintään osallistui keskimäärin 15 % alueen väkiluvusta. Prosentuaaliset osuudet turvallisuusviestinnällä tavoitettujen henkilöiden määrästä hyvinvointialueella on esitetty alla (Kuva 1).

Turvallisuusviestinnän toteuma Pohjois-Savon hyvinvointialueella¹

Kuva 1: Kooste turvallisuusviestinnällä tavoitettujen asukkaiden määrästä vuosina 2023–2025.

Turvallisuusviestintätilaisuudet jakautuivat valistuskampanjoihin (30 kappaletta), messuihin tai muihin yleisötilaisuuksiin (104 kappaletta), turvallisuusneuvontaan (67 kappaletta) sekä turvallisuuskoulutukseen (363 kappaletta). Erilaisiin turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistuneiden henkilöiden prosenttiosuudet koko turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistuvasta henkilömäärästä sekä vertailu edelliseen vuoteen ja valtakunnallisiin keskiarvoihin on esitetty alla (Taulukko 1).

¹ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto, tiedot haettu 29.1.2026.

Kooste turvallisuusviestinnästä Pohjois-Savon hyvinvointialueella²

Taulukko 1: Tilaisuuksien määrät ja toteutustavat vuonna 2025.

	Vuosi 2025	Edellinen vuosi	Valtakunnallinen keskiarvo 2025
Tilaisuuksien lukumäärä (*kpl/1000 asukasta)	564 kpl (*2,3)	510 kpl (*2,1)	(*1,6)
Osallistujia väkiluvusta	17 % (42 931 hlöä)	20 % (50 008 hlöä)	15 %
Osallistujien osuudet toteutustavoittain			
Valistuskampanja	8 %	17 %	10 %
Messut tai muu yleisötilaisuus	58 %	60 %	57 %
Turvallisuusneuvonta	7 %	4 %	8 %
Turvallisuuskoulutus	26 %	18 %	25 %

Turvallisuusviestintä jakautuu alueen eri kuntien välillä siten, että eniten turvallisuusviestintätilaisuuksia järjestettiin Kuopiossa, jossa tilaisuuksien lukumäärä oli 247, ja vähiten tilaisuuksia järjestettiin Tuusniemellä, jossa tilaisuuksien lukumäärä oli viisi. Suurin osallistujamäärä suhteessa väkimäärään oli Kaavilla (76 % ja pienimillään Suonenjoella (kolme prosenttia). Sellaisia kuntia, joissa turvallisuusviestintätilaisuuksia järjestettiin 10 tai vähemmän, ja joissa tavoitettiin viisi prosenttia tai vähemmän asukkaista, oli alueella yksi kappaletta. Lisäksi alueella oli kolme tilaisuutta, jotka kohdistuvat koko alueelle eli Pronto-järjestelmään ei ole määritelty yksittäistä tapahtumakuntaa.

² Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto, tiedot haettu 29.1.2026 & 16.2.2026.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä toteutuvat osin palvelutasopäätöksen mukaisesti, mutta toiminnan toteuttamiseen vaikuttavat merkittävät resurssipuutteet. Turvallisuusviestinnän tavoite saavutetaan ja toteutuminen on valtakunnallista keskitasoa parempi. Turvallisuusviestinnän alueellisessa kohdentumisessa on vaihtelua.

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän tarpeessa ei ole raportoitu muutoksia.

Alue ei ole eritellyt tarkemmin yleisen ohjauksen ja neuvonnan palvelutarpeita, palveluiden toteuttamista tai kehitystarpeita. Pelastuslaitoksella on käytössä erillinen neuvontapalvelu. Annettujen tietojen perusteella ei tarkempaa arviota pelastustoimelle kuuluvan ohjauksen ja neuvonnan toteutumisesta voida tehdä.

Alueella on järjestetty 564 turvallisuusviestintätilaisuutta. Pelastuslaitos on tavoittanut palvelutasopäätöksessä asetetut turvallisuusviestinnän tavoitteet. Pelastuslaitos on tavoittanut turvallisuusviestinnällä valtakunnallista keskiarvoa enemmän osallistujia väkilukuun verrattuna.

Turvallisuusviestinnän saatavuus ei ole alueella yhdenvertaista. Pronon tilastojen mukaan tapahtumat jakautuivat epätasaisesti alueen eri kuntien välillä, ja kohdentuminen on vaihtelevaa. Yksi kunta on selvästi heikolla tasolla.

Sopimuspalokuntien roolia ja osallistumista turvallisuusviestintää ei ole määritelty, eikä asiaa ole selvityksestä todennettavissa.

Resurssien riittävydessä on merkittäviä puutteita, jotka vaikuttavat suoraan palvelun laatuun ja laajuuteen.

Kehitystarpeet kohdistuvat erityisesti resursoinnin vahvistamiseen, toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen ja turvallisuusviestinnän yhdenvertaisen kohdentumisen varmistamiseen.

1.2. Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ja vahinkojen ehkäisy sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyä ja selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3³. Pelastuslaitokset suorittavat pääsääntöisesti palontutkinnan tasoilla 1 ja 2.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen selvityksen mukaan palontutkinta on toteutunut vuoden 2025 aikana palvelutasopäätöksen mukaisesti. Palontutkintoja tehtiin 25 kpl, mikä vastaa aiempien vuosien keskiarvoa. Palontutkintaryhmän henkilöstötilanne on ollut riittävä ja yhteistyö poliisin palosyyntutkinnan kanssa toimivaa ja aktiivista.

Palontutkinnasta on järjestetty sisäistä koulutusta, ja vuosittainen Pohjois-Savon palontutkintaseminaari on kerännyt laajasti osallistujia pelastuslaitoksista, yhteistyöviranomaisista, vakuutusyhtiöistä sekä muista toimijoista.

Palontutkinnan tuloksista on tiedotettu pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstölle sekä suurelle yleisölle muun muassa sosiaalisen median kautta. Viranomaisyhteistyö, erityisesti poliisin kanssa, toimii vakiintuneiden käytäntöjen mukaisesti, mutta pelastuslain 41 § mukaisten kirjallisten ilmoitusten osalta on edelleen kehitettävää.

³ Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja (2014), s. 11–12.

Muu tieto

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastuslaitos ylläpitää palontutkintaryhmää, jossa on jäseniä kaikilta toimialueilta, sekä vahvistaa palontutkinnan osaamista ja viranomaisyhteistyötä. Palontutkinnan kokonaisuuden ylläpito ja koordinaatiovastuu on sisällytetty kahden pelastuslaitoksen viranhaltijan tehtävänkuvaan.

Kaikki tulipalot tutkitaan vähintään tasolla 1 pelastustoimen johtajien toimesta, tason 2 tutkinta tehdään merkittäviä omaisuusvahinkoja tai kuolonuhreja sisältävissä sekä asuinrakennuspaloissa yhteistyössä poliisin kanssa, ja tason 3 tutkinta merkittävissä onnettomuuksissa. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisiin teematutkintoihin ja ilmoittaa poliisille tahallisiksi tai tuottamuksellisiksi epäillyistä sekä epäselvistä tapauksista lainsäädännön mukaisesti.

Palvelutasopäätöksessä kehittämistarpeeksi on tunnistettu koulutuksen lisääminen palontutkijoille, palontutkintojen yhteenvetojen laatiminen, Prontoon kirjaamisen täsmällisyyden parantaminen, palontutkintaryhmän aktiivisuuden ja osallistumisen lisääminen sekä työajan varaaminen tutkintoihin. Lisäksi edellytetään osallistumista tutkintoihin osaamisen ylläpitämiseksi, vastuuviranhaltijan nimeämistä palontutkinnan kehittämiseen sekä noin 0,5 henkilötövuoden resurssia.

Pronton tilasto

Alueella on Pronto-järjestelmästä saadun tilaston mukaan ollut vuonna 2025 yhteensä 625 tulipaloja, joista vakavia henkilö tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneita tulipaloja oli yhteensä 14 kappaletta. Pelastuslaitos on suorittanut viime vuoden aikana yhteensä 529 palontutkintaa vähintään tasolla 1. Tasolla 2 on tehty 23 palontutkintaa (Taulukko 2).

Tulipalojen määrä Pohjois-Savon hyvinvointialueella⁴

Taulukko 2: Kooste kaikki tulipaloista ja tutkituista tulipaloista vuonna 2025.

	Alue	Koko maa
Tulipaloja yhteensä	625 kpl	11 270 kpl
Tulipalot, joissa vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja	14 kpl	202 kpl
Tulipalot, joissa syttymissyy arvioitu vähintään tasolla I	529 kpl	9974 kpl
Tulipalot, jotka tutkittu tasolla II	23 kpl	363 kpl

⁴ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto, tiedot haettu 17.2.2026.

Pronton mukaan vuonna 2025 tulipalojen syttymissyitä alueella ei ole voitu arvioida 96 tapauksessa (15 %). Tutkinnoissa, joissa syttymissyitä ei voida arvioida, alue on 15 prosentin osuudella valtakunnallista keskitasoa (11 %) heikompi.

Taulukossa 3 on esitetty tarkemmat tiedot palontutkinnasta alueella vuodesta 2025. Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista 36 prosentissa tutkinnan laajuus ei ole päätettyä palvelutasoa (Taulukko 3).

Palontutkinta Pohjois-Savon hyvinvointialueella⁵

Taulukko 3: Kooste palontutkinnasta vuonna 2025.

	Alueen %-osuus	Koko maan %- osuus
Tulipalon syttymissyä on voitu arvioida kaikista tulipaloista	85 %	89 %
Tason II palontutkinnat kaikista tulipaloista	4 %	3 %
Tason II palontutkinnat syttymiskohdasta levinneistä rakennuspaloista	22 %	20 %
Tason II palontutkinnat vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneista tulipaloista	71 %	84 %
Tason II palontutkinnat yli 200 000 omaisuusvahinkoja aiheuttaneista rakennuspaloista	63 %	63 %
Tason II palontutkinnat vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista tulipaloista (*edellinen vuosi)	64 % (*64 %)	72 % (*75 %)

Prontosta saadun tilaston mukaan vuonna 2025 tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutetuista paloista poliisille ilmoitettiin 27 prosentissa (57 kpl) kaikista tapauksista (211 kpl). Tahallisia paloja ilmoitettiin 58 % ja tuottamuksellisia paloja 28 %. Lisäksi paloja, joiden syttymissyitä ei voi arvioida, ilmoitettiin yhdeksän prosenttia. Tarkemmat tiedot tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittamisesta alueella on esitetty alla (Taulukko 4).

⁵ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto, tiedot haettu 17.2.2026.

Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen poliisille Pohjois-Savon hyvinvointialueella⁶

Taulukko 4: Kooste ilmoittamisesta vuonna 2025.

	Alue	Koko maa
Tahallisia ja tuottamuksellisia paloja yhteensä	211 kpl	4 734 kpl
Ilmoitettujen lukumäärä	57 kpl	2 286 kpl
Ei ilmoitettujen lukumäärä	154 kpl	2 448 kpl
Ilmoitus % (lakisääteinen velvollisuus 100 %)	27 %	48 %
Ilmoitus % edellisenä vuonna	30 %	52 %

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Tulipalojen määrä vuonna 2025 oli 625 ja niissä syttymissy arvioitiin 85 %:ssa vähintään tasolla 1. Tulipalojen syttymissy on kyetty arvioimaan valtakunnallista keskiarvoa hieman harvemmin.

Tahallisten ja tuottamuksellisten palojen ilmoittaminen poliisille ei ole säädösten edellyttämällä tasolla ja on merkittävästi alle valtakunnallisen keskitason. Vain 27 prosentissa tapauksissa toteutui ilmoitusvelvollisuus poliisille.

1.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

⁶ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto, tiedot haettu 17.2.2026.

Muita viranomaisia ovat esimerkiksi rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristö- ja ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset. Nuohoojat ovat myös keskeisiä yhteistyötahoja.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen luvun 1.1 mukaan yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi toteutui vuonna 2025 pääosin palvelutasopäätöksen mukaisesti. Yhteistyötä tehtiin laajasti eri viranomaisten kanssa muun muassa rakennusvalvonnan, ympäristöterveyden, ympäristönsuojelun, kemikaali-, tapahtuma- ja liikenneturvallisuuden sekä turvallisuusviestinnän kokonaisuuksissa. Selvityksen perusteella toiminnan jatkuvuutta kuitenkin heikensi resurssivaje ja avainhenkilöriippuvuus, minkä vuoksi kaikkia vastuuhenkilöitä ei saatu nimettyä eikä kaikkia alueellisia yhteistyöryhmiä koottua vuoden aikana.

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi on kuvattu myös muissa selvityksen osioissa kuin varsinaisessa yhteistyötä käsittelevässä kohdassa. Selvityksessä todetaan, että pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut -toimiala osallistuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöhön sekä tunnistaa HYTETU-yhteistyön, turvallisuussuunnittelun ja kansalaisten turvallisuustietoisuuden välisen yhteyden. Lisäksi selvityksen mukaan pelastuslaitos on osallistunut alueelliseen tapahtumaturvallisuusfoorumiin, Itä-Suomen ELY-keskuksen ja kuntien liikenneturvallisuustyöhön sekä varautumisen yhteistyöhön viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Vaikuttavuutta käsittelevässä osiossa kuvataan lisäksi turvallisuusviestinnän, koulutusten, pientaloihin suunnattujen valvonnan itsearviointikyselyiden sekä palontutkinnan tulosten hyödyntämisen tukeneen onnettomuuksien ehkäisyä.

Muu tieto

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi kattaa sähköiset ilmoituskanavat (PelL 42 § käytössä ja PelL 62 § käyttöön julkaisun jälkeen), 42 §:n mukaiset tarkastukset myös viranomaisyhteistyönä, edustuksen valtakunnallisissa asiantuntijaryhmissä, sidosryhmäyhteistyön sekä vastuupalotarkastajan nimeämisen aurinko- ja tuulivoimaloiden turvallisuuden ja patoturvallisuuden edistämiseksi.

Palvelutasopäätöksen mukaisiksi kehittämistarpeiksi on tunnistettu yhteistyön kehittäminen Kuopion kaupungin rakennusvalvonnan kanssa siten, ettei yhteistyö kuormita pelastuslaitoksen resursseja ympäryskuntia merkittävästi enemmän suhteessa rakentamisen volyymiin. Lisäksi kehittämistarpeiksi on todettu sähkö- ja vetyvarastojen turvallisuuden edistämiseen liittyvän vastuuviranhaltijan nimeäminen sekä riittävän henkilöstöressurin varaaminen pelastuslain 42 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn, koulutukseen ja valvontatoimenpiteiden suorittamiseen. Palvelutasopäätöksessä on todettu myös tarve lisätä henkilöstön osaamista rakentamisen ohjauksessa muuttuvassa toimintaympäristössä, varmistaa osaamisen saatavuus asiantuntijoiden virkanimikkeitä ja työn vaativuuden arviointiin perustuvaa palkkausta tarkastelemalla sekä vahvistaa osaamista sisäisen koulutuksen keinoin osana pelastuslaitoksen koulutussuunnitelmaa. Henkilöresurssitarpeeksi on arvioitu 0,25 henkilötyövuotta.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Alue on tunnistanut keskeisiä yhteistyöviranomaisia ja muita toimijoita alueellaan. Tahoja ovat selvityksen mukaan esim. rakennusvalvonta, ympäristöterveys, ympäristönsuojelu, kemikaaliturvallisuuden, tapahtumaturvallisuuden, liikenneturvallisuuden ja turvallisuusviestinnän viranomaisyhteistyön toimijat.

Selvityksen perusteella yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi vastaa osin (palvelutasopäätöksen asettamia) alueen tarpeita/tavoitteita. Resurssivaje on heijastunut etenkin avainhenkilöperusteiseen yhteistyöhön. Toisaalta selvityksessä ei ole yksilöity tarkemmin, miltä osin yhteistyö ei ole toteutunut suunnitellusti tai mitä yhteistyön osa-alueita resurssivaje on käytännössä rajoittanut.

Alue on tuonut esiin, että onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävään yhteistyöhön ei ole riittäviä resursseja, minkä seurauksena kaikkia alueellisia yhteistyöryhmiä ei ole saatu koolle eikä kaikkiin tehtäviin ole ollut nimettyä vastuuhenkilöä vuonna 2025.

Alueen arvion mukaan yhteistyö on toteutunut pääosin palvelutasopäätöksen mukaisesti, mutta sen jatkuvuutta on heikentänyt ajoittainen resurssivaje.

Arvion mukaan pelastuslaitoksen keskeiset kehitystarpeet liittyvät yhteistyön resursointiin, vastuuhenkilöiden nimeämiseen, pelastuslain 42 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn sekä rakentamisen ohjauksen osaamisen vahvistamiseen.

1.4. Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutasopäätöksen mukainen palvelu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän huomioimisessa toteutui pääosin, mutta ei säännönmukaisesti johtanut kehitystoimenpiteisiin tai -esityksiin. Palontutkinnan tuloksia huomioitiin turvallisuusviestinnässä, some-viestinnässä sekä työvuorojen palautekoulutuksessa.

Onnettomuuskehitystä huomioitiin vastesuunnittelussa, pelastustoiminnan johtamisen suunnittelussa sekä viestinnässä. Vuonna 2025 laadittiin toimintavalmiussuunnitelma, jonka yhteydessä maakunnan onnettomuuskehitystä tarkasteltiin määrällisesti ja laadullisesti paikkatietoon sidottuna, ja havainnot olivat yhteneviä vuoden 2023 riskianalyysin kanssa. Vuoden vaihteessa julkaistiin tiedote vuoden 2025 onnettomuuksien määrästä ja kehityssuunnista.

Muu tieto

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastuslaitos kehittää onnettomuuskehityksen seurantaan dynaamiseksi ja ennakoivaksi prosessiksi, ylläpitää ja päivittää riskianalyysia säännöllisesti sekä kohdentaa onnettomuuksien ehkäisyä seurannan perusteella. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu kaavoituksen ja rakentamisen ohjaukseen ennakoidakseen onnettomuuskehitystä.

Palvelutasopäätöksessä kehittämistarpeeksi on tunnistettu, alueellisen riskiarvion ja pelastuslaitoksen riskianalyysin päivittäminen, riskianalyysin ajantasaisuuden vuosittainen tarkastelu, onnettomuusmäärien kehityksen säännöllinen seuranta sekä havaintojen käsittely ja raportointi yhteistyöryhmissä ja viranomaisille.

Palvelutasopäätöksessä on kuvattu pysyvää vuosittaista resurssitarvetta 0,3 henkilötyövuoden edestä. Riskianalyysien päivittäminen edellyttää päätöksen mukaan yhden henkilötyövuoden resurssia kertaluonteisesti.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuskehityksen seurannan tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Pelastuslaitos seuraa onnettomuusuhkia ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä osana toimintaansa.

Seurannalla saatujen tietojen perusteella tehdään toimenpiteitä onnettomuuskehitykseen vaikuttamiseksi tai palveluiden kohdentamiseksi. Seuranta on säännöllistä, siihen tuotetaan analyysia eri lähteistä ja sitä hyödynnetään riskianalyyssityössä, viestinnässä sekä toiminnan suunnittelussa. Alue jakaa tietoa yhteistyöryhmissä ja verkostoissa, mutta selvityksessä ei tuoda esiin erillisiä esityksiä muille viranomaisille. Alue ei ole raportoinut puutteita resurssoinnin osalta.

Onnettomuuskehityksen seurantaa on kehitetty pääosin palvelutasopäätöksen mukaisesti. Kehitystarpeet liittyvät tiedon systemaattiseen hyödyntämiseen, johtopäätösten perusteella tehtäviin toimenpiteisiin sekä viranomaisyhteistyön ohjaamiseen.

1.5. Valvontatehtävät

Pelastuslaitokset valvovat pelastuslain 2 ja 3 lukujen säännösten noudattamista sekä kemikaalilainsäädännön perusteella kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia.

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat pelastuslain mukaisia velvoitteitaan. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Pelastuslain lisäksi kemikaalilainsäädännössä on määritelty pelastusviranomaiselle valvontatehtäviä. Pelastusviranomainen valvoo vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä säilytystä. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle.

Pelastusviranomainen valvoo myös ilotulitteiden kaupan varastointia ja luovutusta yksityiseen käyttöön sekä räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteena yleisötilaisuuksissa.

*Valvontavelkaa
kertyy.*

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hyvinvointialueella toteutettiin vuonna 2025 yleisiä palotarkastuksia 1 505 kappale, mikä vastaa 79 % tarkastettavaksi suunnitelluista 1 900 kohteesta. Toteuma oli samaa tasoa kuin vuonna 2024.

Aiemmilta vuosilta kertynyttä korjausvelkaa ei saatu vähennettyä, ja korjausvelan kasvu tunnistettiin vakavaksi riskiksi. Tarkastustoiminnan toteumaa pyrittiin tukemaan suuntaamalla resursseja valvontakohteiden suunnitteluun. Palvelutasopäätöksen mukaiset valvonnan henkilöresurssit eivät kuitenkaan toteutuneet päätoimisten palotarkastajien eikä pelastustoiminnan työvuorojen osalta, mikä heikensi erityisesti tarkastusten toteumaa.

Paloriskivalvonnassa esiintyi pitkiä viiveitä. Pientalojen vuosittainen itsearviointi ei toteutunut suunnitellusti, eikä itsearviointiin perustuvia valvontakäyntejä tehty. Käytössä olevat valvontatyökalut aiheuttivat haasteita onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvonnan omavalvonnan toteuttamisessa. Valvontatoiminnan vaikuttavuutta arvioitiin hyvinvointialueella ainoastaan taloudellisesta näkökulmasta.

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan kemikaalivalvonta toteutui palvelutasopäätöksen ja kemikaalivalvontasuunnitelman mukaisesti.

Muu tieto

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaan valvontatyö on osa kaikkien pelastusviranomaisten työnkuva. Operatiivinen henkilöstö tuottaa valvontaan 33 henkilötyövuotta ja kuuden päätoimisen palotarkastajan työpanos on kolme henkilötyövuotta. Lisäksi valvontaan käytetään muun päällystöviranhaltijoiden työaikaa tehtäväkuvien mukaisesti.

Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön alaisten päätösten ja lausuntojen tekeminen on keskitetty päätoimisille palotarkastajille riskienhallinnan tiimiin yhdenmukaisuuden varmistamiseksi. Palvelutasopäätöksen mukaan kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisten palvelujen tuottamiseen ylläpidetään 0,5 henkilötyövuoden asiantuntijaresurssi. Avainhenkilöriskiä on vähennetty sisäisellä koulutuspolulla, jonka mukaan vähintään kahdella henkilöllä ylläpidetään osaamista kemikaalivalvontaan.

Aluehallintovirastojen vuoden 2024 teemavalvonta koskien pelastuslaitosten valvontatehtävää

Aluehallintovirastot tekivät vuonna 2024 teemavalvonnan koskien pelastuslaitosten valvontatehtävää. Teemavalvonnan mukaan alueella oli kehitettävää kaikissa tarkastelluissa osa-alueissa. Toimenpiteitä vaativiksi puutteiksi tunnistettiin onnettomuuskehityksen seurannan huomioiminen sekä valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointi. Teemavalvontaa koskevat tarkemmat tiedot on esitetty alla (**Virhe. Viitteen lähde ei löytynyt.**).

Valvontatehtävissä havaitut kehitystarpeet vuonna 2024 Pohjois-Savon hyvinvointialueella⁷

Taulukko 5: Kooste valvontatehtävien kehitystarpeista.

	Kunnossa	Vaatii kehittämistä	Vaatii toimenpiteitä
Riskiarvio ja palvelutasopäätös		●	
Muu asiakirjaohjaus		●	
Onnettomuuskehityksen seurannan huomioiminen			●
Valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointi			●
Valvontasuunnitelman ja palvelumaksujen voimassaolo ja saatavuus		●	
Valvontatoimenpiteiden, -suoritteiden ja resurssien määrittely		●	
Valvontatyö häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa		●	

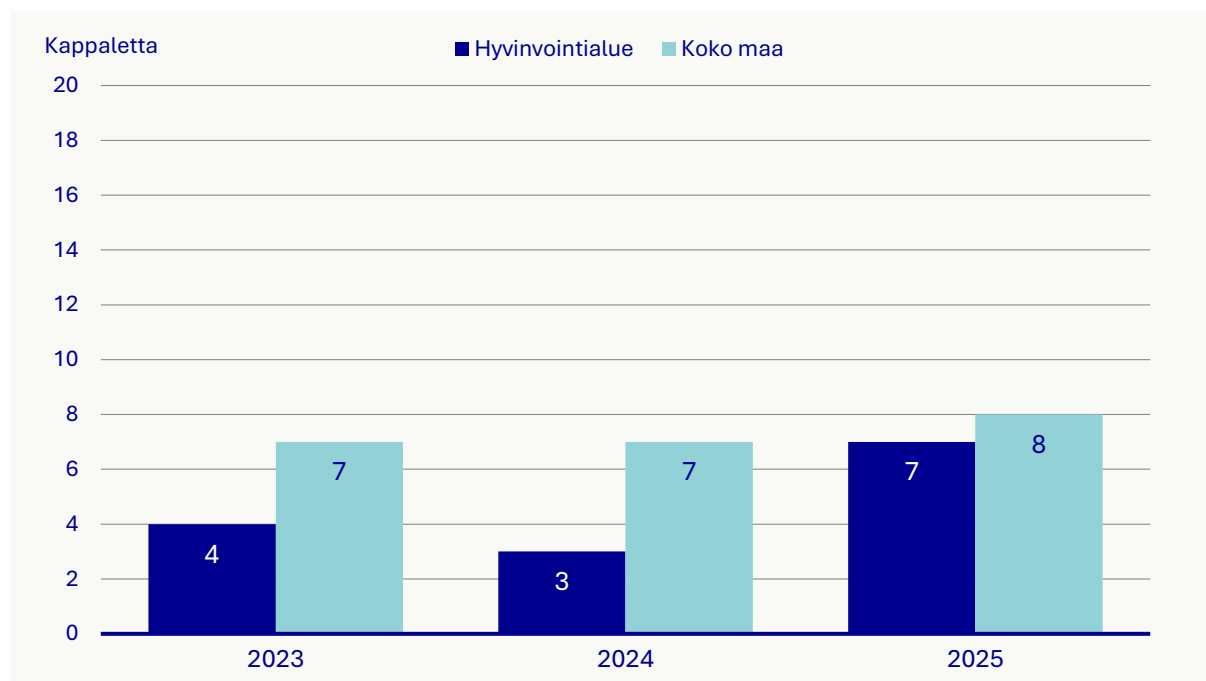
Vuoden 2024 jälkeen tehtyjä korjaustoimenpiteitä ei ole tässä taulukossa huomioitu, joten taulukko ei kaikilta osin ole välttämättä ajan tasalla.

Pronton tilastot

Prontosta otetun tilaston mukaan pelastuslaitos suoritti vuonna 2025 yhteensä 1 634 palotarkastusta, pois lukien jälkitarkastukset. Palotarkastuksia 1000 asukasta kohti alueella oli yhteensä seitsemän kappaletta. Valtakunnallisesti palotarkastuksia 1000 asukasta kohti suoritettiin koko maassa keskimäärin kahdeksan kappaletta. Alue on palotarkastuksien määrällä 1000 asukasta kohti tarkastellen valtakunnallisen tason alapuolella. Palotarkastusten määrä 1000 asukasta kohti hyvinvointialueella on esitetty alla (Kuva 2).

⁷ Johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävästä. Aluehallintovirastojen julkaisuja 290/2025.

Palotarkastusten määrä suhteessa asukaslukuun Pohjois-Savon hyvinvointialueella⁸

Kuva 2: Kooste palotarkastusten määrästä 1000 asukasta kohti vuosina 2023–2025. Vuoden 2024 tilastoinnissa oli puutteita, kaikki tarkastukset eivät ole tässä mukana.

Pronton tilaston mukaan pelastuslaitos on tarkastanut vuonna 2025 valvontasuunnitelmassa suunnitelluista määristä ympärivuorokautisessa käytössä olevista kohteista (A1) 87 %, opetusrakennuksista ja päiväkodeista (A2) 97 %, kokoontumis- ja liiketiloista (A3) 82 %, teollisuus- ja varastorakennuksista (A4) 89 %, maatalousrakennuksista (A5) 88 % ja muista rakennuksista ja kohteista (A6) 93 %. Näissä A1–A6-kohteissa on suoritettu palotarkastuksia yhteensä 978 kappaletta, mikä vastaa 88 % valvontasuunnitelman mukaisesta tavoitteesta. Määräaikaисvalvottavia kohteita alueella oli vuonna 2025 yhteensä 5 104 kappaletta. Keskimääräinen tarkastusväli määräaikaисvalvontakohteissa alueella oli noin 4,6 vuotta.

Palotarkastusten toteuma A1-A6-kohteissa on esitelty alla (Taulukko 6).

⁸ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto, tiedot haettu 17.2.2026.

Palotarkastukset A1-A6 Pohjois-Savon hyvinvointialueella⁹

Taulukko 6: Kooste A1-A6 kohteiden palotarkastuksista vuonna 2025.

	2025	Edellinen vuosi
Valvottavia A1-A6 kohteita alueella yhteensä	5 104 kpl	3 732 kpl
Suunnitellut määräaikaiset A1-A6 kohteiden tarkastukset (*suunniteltu määrä edellisvuodesta %)	1 117 kpl (*39 %)	803 kpl
Keskimääräinen suunniteltu tarkastusväli A1-A6 kohteissa	4,6 vuotta	4,6 vuotta
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa suunniteltuihin (*lukumäärä)	88 % (*978 kpl)	73 % (*589 kpl)
A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet (*lukumäärä)	87 % (*144 kpl)	73 % (*128 kpl)
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit (*lukumäärä)	97 % (*91 kpl)	86 % (*55 kpl)
A3 Kokoontumis- ja liiketilat (*lukumäärä)	82 % (*267 kpl)	71 % (*155 kpl)
A4 Teollisuus- ja varistorakennukset (*lukumäärä)	89 % (*221 kpl)	73 % (*127 kpl)
A5 Maatalousrakennukset (*lukumäärä)	88 % (*175 kpl)	71 % (*107 kpl)
A6 Muut rakennukset ja kohteet (*lukumäärä)	93 % (*80 kpl)	76 % (*52 kpl)
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa vuosien 2022–2024 keskiarvoon	145 %	-37 %

Määräaikainen valvonta A1-A6-kohteissa jakautui vuonna 2025 alueen eri kuntien välillä siten, että paras tarkastusprosentti (100 %) palotarkastuksissa saavutettiin Joroisissa, Keiteleellä, Rautavaarassa, Sonkajärvellä ja Tervossa, joissa suoritettujen palotarkastuksien lukumäärä vastasi tarkastettavaksi suunniteltujen kohteiden määrää. Vastaavasti heikoin tarkastusprosentti (28 %) saavutettiin raportointivuonna suunnitelluista A1-A6-kohteiden palotarkastuksista Vesannolla, jossa suoritettujen palotarkastuksien lukumäärä oli yhteensä 11 kappaletta 40 raportointivuonna tarkastettavasta kohteesta. Määräaikaisvalvonnan saatavuus A1-A6-kohteissa alueella ei ole yhdenvertaista.

⁹ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto. Tiedot haettu 17.2.2026.

Pronton mukaan vuonna 2025 asuin- ja vapaa-ajanrakennuksiin tehtiin palotarkastuksia alueella yhteensä 555 kohteeseen. Alueella suoritettiin 10 000 asukasta kohti valvontakäyntejä asuin- ja vapaa-ajanrakennuksiin yhteensä 22 kappaletta.

Alueella on suoritettu tilaston mukaan vuonna 2025 palotarkastuksia ja paloturvallisuuden itsearviointia asuin- ja vapaa-ajanrakennuksiin. Paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita lähetettiin alueella 4 026 kappaletta, joista pelastuslaitokselle palautui 1 928 (48 %). Paloturvallisuuden itsearviointikohteisiin suoritettiin tarkastuskäyntejä yhteensä 8 kappaletta. Tarkastuskäyntejä sellaisiin kohteisiin, joista itsearviointilomakkeita ei palautunut, ei suoritettu lainkaan. Asuin- ja vapaa-ajanrakennuksia sekä näiden itsearviointia koskevat tarkemmat tiedot on esitetty alla (Taulukko 7).

Palotarkastukset asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin Pohjois-Savon hyvinvointialueella¹⁰

Taulukko 7: Kooste asuin- ja vapaa-ajanrakennusten palotarkastuksista ja itsearvioinneista vuonna 2025.

	2025	Edellinen vuosi
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä	555 kpl	169 kpl
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä / 10 000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	22 kpl (*14 kpl)	7 kpl (*10 kpl)
Suoritettuja paloturvallisuuden itsearviointeja asuin- ja vapaa-ajanrakennuksiin sekä muihin kohteisiin yhteensä	1 928 kpl	578 kpl
Suoritettuja paloturvallisuuden itsearviointeja / 1000 asukasta	8 kpl	2 kpl
Tarkastuskäyntejä paloturvallisuuden itsearviointikohteisiin yhteensä	0 kpl	8 kpl
Tarkastuskäyntejä palautumattomiin paloturvallisuuden itsearviointikohteisiin yhteensä (%)	0 %	1 %

¹⁰ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto. Tiedot haettu 16.2.2026.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Pronton tilaston mukaan määräaikaisen valvonnan tavoitteesta toteutui 88 %, joten alueelle kertyi valvontavelkaa. Pronton tilastojen, selvityksen ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin mukaan lukumäärällisessä toteutumisessa on eroja. Selvityksessä mainittu keskeisin haaste tavoitteista jäämiselle oli henkilöstöresursseissa oleva vaje.

Määräaikaisvalvonnan saatavuus A1-A6-kohteissa alueella ei ole yhdenvertaista. Pronton tilastojen mukaan määräaikaisvalvonta jakautui epätasaisesti alueen eri kuntien välillä. Määräaikaisvalvonnan saatavuus A1-A6-kohteissa alueella ei ole yhdenvertaista.

Asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin tehtiin valtakunnallista keskiarvoa enemmän palotarkastuksia. Näiden lisäksi asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöihin kohdennettiin paloturvallisuuden itsearviointia. Paloturvallisuuden itsearvioinnin perusteella ei kuitenkaan suoritettu palotarkastuksia.

Alue kerää asiakaspalautetta, mutta valvontatehtäväkohtainen palaute puuttuu tai sitä ei ole raportoitu.

Alueen jälkivalvonnan määrä on valtakunnallisesti tarkastellen keskiarvoa pienempi.

Kehitystarpeet on tunnistettu ja kuvattu laaja-alaisesti selvityksessä.

Kehitystarpeena on valvontavelan kurominen kiinni, määräaikaisvalvonnan tuottaminen yhdenvertaisesti alueen eri osissa sekä asuin- ja vapaa-ajan rakennusten valvontatoiminnan kehittäminen.

Kemikaalivalvonnan osalta tarvetta, saatavuutta, laatua tai kehitystarpeita ei voida annetulla tiedoilla tarkemmin arvioida.

1.6. Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alue ei tehnyt valmiustarkastuksia vuonna 2025. Valmiustarkastuksien tekemisen mahdollisuus tiedostettiin, mutta niitä ei toteutettu, koska tarvittavat valmiusasiat saatiin varmistettua muille pelastusviranomaisen toimenpiteillä, esim. kriittisen infran palotarkastuksina. Tulevina vuosina valmiustarkastuksia suunnitellaan osaksi varautumisasioiden kehittämistä.

Muu tieto

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2027

Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastuslain (379/2011) 84 §:n mukaiset tarkastukset ovat osa pelastuslaitoksen keinovalikoimaa varautumisjärjestelyiden valvomiseksi.

Tavoitteena päätöksessä on esitetty, pelastuslaitoksen tekee tarvittaessa valmiustarkastuksia kohteisiin, jotka ovat keskeisiä toimijoita poikkeusoloissa toimiessa tai varautumisvelvollisia suuronnettomuuksiin. Pelastuslaitos huomioi elinkeinoelämän toimijat varautumisen ja väestönsuojelun suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä integroi heidät osaksi väestönsuojelukokonaisuutta.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Alue on tunnistanut tarvetta valmiustarkastuksille. Valmiustarkastusten kuulumisesta osaksi pelastuslaitoksen keinovalikoimaa on päätetty palvelutasopäätöksessä.

Valmiustarkastuksia ei ole suoritettu vuonna 2025, mutta alueen selvityksen mukaan valmiusasiat saatiin varmistettua kriittisten kohteiden palotarkastusten yhteydessä.

Selvityksen ja palvelutasopäätöksen perusteella voidaan arvioida, että valmiustarkastusten tekemistä varten ei ole laadittu erillistä suunnitelmaa. Alue on tuonut esiin kehittämistarpeita valmiustarkastuksiin liittyen, mutta niiden tilanteesta ei ole tarkemmin raportoitu.

Pelastuslaitos on tunnistanut keskeisiä toimijoita, joita tulee huomioida väestönsuojelun suunnittelussa. Pelastuslaitos ei ole suorittanut varsinaisia valmiustarkastuksia, mutta on tuonut esiin että, valmiustarkastuksia suunnitellaan osaksi valmiusasioiden kehittämistä. Kehitystarpeita ja tavoitteisiin pääsyä ei voida tarkemmin arvioida annetuilla

Arvio onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tarve on alueella tunnistettu, mutta erityisesti onnettomuuskehityksen seurannan, valvonnan sekä yleisen ohjauksen ja neuvonnan osalta yhteys palvelujen kohdentamiseen jää osin epäsuoraksi.
- Palveluiden saatavuuden suurimmat puutteet kohdistuvat valvontaan, jossa tavoitteesta on jääty ja valvontavelkaa on kertynyt. Saatavuus ei ole A1–A6-kohteissa ollut alueellisesti yhdenvertaista. Turvallisuusviestintä saavuttaa määrälliset tavoitteet, mutta tavoittavuus jää valtakunnallista keskiarvoa heikommaksi ja alueellinen kohdentuminen on epätasaista. Palontutkinnan taso on hyvä, mutta poliisille ilmoittaminen toteutuu puutteellisesti.
- Päätoimisten palotarkastajien virat saatiin täytetyksi, mutta palotarkastajien henkilöresurssi oli kuitenkin suuren osan vuotta vajaa. Verrattuna muihin hyvinvointialueisiin, päätoimisen onnettomuuksien ehkäisyn resursoinnissa on merkittävä henkilöstövajaus. Lisäksi kehitettävää on sisäisessä koulutuksessa sekä palvelujen laadun parantamisessa. Vuonna 2026 tilanne parantunut.
- Keskeiset kehitystarpeet liittyvät seurannasta saatavan tiedon nykyistä näkyvämpään hyödyntämiseen, valvontavelan pienentämiseen, valvonnan ja turvallisuusviestinnän yhdenvertaisempaan kohdentamiseen, poliisille tehtävien ilmoitusten varmistamiseen sekä viranomaistiedon parempaan yhdistämiseen riskikohteiden varhaisessa tunnistamisessa.

2. Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2.1. Pelastustoiminnan toimintavalmius

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toimintavalmiusajasta ja niiden suorituskyvystä.

Vaativissa pelastustehtävissä pelastustoiminnan onnistumiseen vaikuttaa olennaisesti se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskypinen pelastusmuodostelma.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa on puutteita. Korjaavia toimenpiteitä on tehty, mutta vaikutuksista ei vielä tiedä.

Vaatimukset toimintavalmiudelle

Toimintavalmiusajan vaatimukset perustuvat alueen riskeihin ja ne on tarkemmin kuvattu pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa¹¹ (jatkossa *uusi toimintavalmiuden suunnitteluohje*), jonka soveltaminen alkoi vuoden 2026 alussa. Vuotta 2025 koskevat vaatimukset oli kuvattu aiemmassa pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa¹² (jatkossa *aiempi toimintavalmiuden suunnitteluohje*).

¹¹ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, Sisäministeriön julkaisu 2025:14

¹² Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, Sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012

Pelastustoimen tulee olla sitä nopeammin onnettomuuskohteessa mitä suurempi onnettomuusriski alueella on. Riskitason määrittämistä varten Suomi on jaettu 1 km x 1 km kokoisiksi riskiruuduiksi. Kullekin ruudulle määritellään riskiluokka (I–IV), joka määräytyy tilastollisen mallin avulla muodostetun ruutukohtaisen riskitason perusteella. Malli pyrkii ennustamaan riskiruudun vuosittaista kohonneen pelastuspotentiaalin onnettomuuksien (KoPPO) määrää. Selittävinä muuttujina malli käyttää edellisen viiden vuoden onnettomuusmäärää sekä kyseisen riskiruudun rakennusten kerrosalaa.

Aiemmassa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa kullekin riskiluokalle (I–IV) on asetettu enimmäisaika, jossa pelastustoimen ensimmäisen yksikön tulee ruudut tavoittaa. Vähimmäistavoitteena oli, että A- ja B-kiireellisyysluokan pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 prosentissa tehtävistä kussakin ruudussa.¹³ (Taulukko 8.)

Aiemmassa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa tehokkaan pelastustoiminnan alkamiselle on asetettu toimintavalmiusaikatavoitteet. Käytännössä tehokas pelastustoiminta on katsottu alkaneen riskiluokakohtaisesti vakioajassa sen jälkeen, kun pelastusryhmä on onnettomuuskohteessa, ellei pelastustoiminnan johtaja ole erikseen toisin arvioinut.¹⁴ Aiemmassa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa pelastusjoukkueelle oli asetettu riskiluokakohtaiset toimintavalmiusaikatavoitteet.¹⁵ (Taulukko 8.)

Toimintavalmiusaikoihin liittyvien vaatimusten lisäksi A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäviin on aina hälytettävä vähintään pelastusryhmän kokoinen muodostelma, koska A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävässä on tai voi olla välitön ihmisen, ihmishengen, ympäristövahinkojen tai suurten omaisuusarvojen pelastamiseen tai suurten lisävahinkojen estämiseen liittyvä tehtävä pelastustoimelle. Tällaisen tehtävän hoitaminen edellyttää vähintään pelastusryhmän kokoista muodostelmaa, jotta tehtävä voidaan suorittaa viivytyksettä, tehokkaasti ja työturvallisesti.

¹³ Uudessa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa toimintavalmiusaikaan liittyvä vaatimus on yhtäläinen, mutta *yksikkö* -käsite on korvattu *ensimmäinen vaste* -käsitteellä. Ensimmäinen vaste koostuu vähintään kahdesta pelastustoimintakelpoisesta henkilöstä ja soveltuvasta kalustosta. Ensimmäiselle yksikölle ei vastaavia suorituskyyvaatimuksia ollut asetettu.

¹⁴ Uudessa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa toimintavalmiusaikavaatimukset koskevat nimenomaisesti pelastusryhmän saapumista onnettomuuspaikalle, ei tehokkaan pelastustoiminnan aloittamista.

¹⁵ Uudessa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa pelastusjoukkuetta koskevat toimintavalmiusaikavaatimukset pysyvät ennallaan.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden tavoiteajat

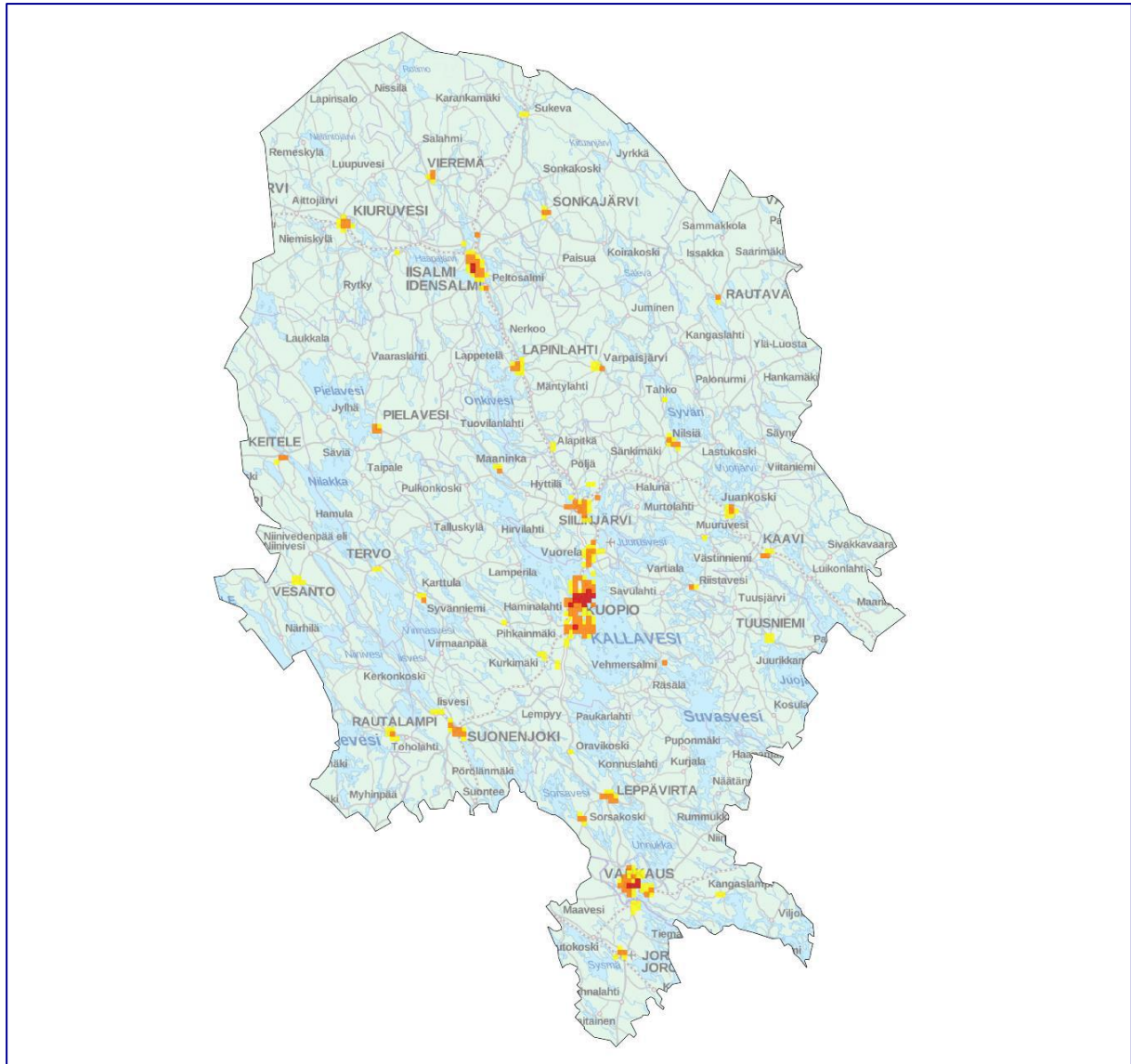
Taulukko 88: Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikavaatimukset aiemmassa ja uudessa pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeissa (A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävät).

Riskiluokka	1. yksikön TVA (TVSO 2012)	Pelastus- toiminnan TVA (TVSO 2012)	Pelastus- joukkueen TVA (TVSO 2012)		1. vasteen TVA (TVSO 2025)	Pelastus- ryhmän TVA (TVSO 2025)	Pelastus- joukkueen TVA (TVSO 2025)
I	6 min	11min	20 min		6 min	9 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min		10 min	12 min	30 min
III	20 min	22 min	30 min		20 min	20 min	30 min
IV	-	-	-		-	-	-

Riskialuekartta

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on määritelty, että pelastustoiminnan palvelut tuotetaan alla olevan riskialuekartan mukaisesti. Pohjois-Savon riskialuekartta on esitetty alla (**Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt.**). Kuvassa punainen ruutu on riskiluokan I ruutu, oranssi riskiluokan II ruutu ja keltainen riskiluokan III ruutu.

Pohjois-Savon riskialuekartta vuodelta 2025

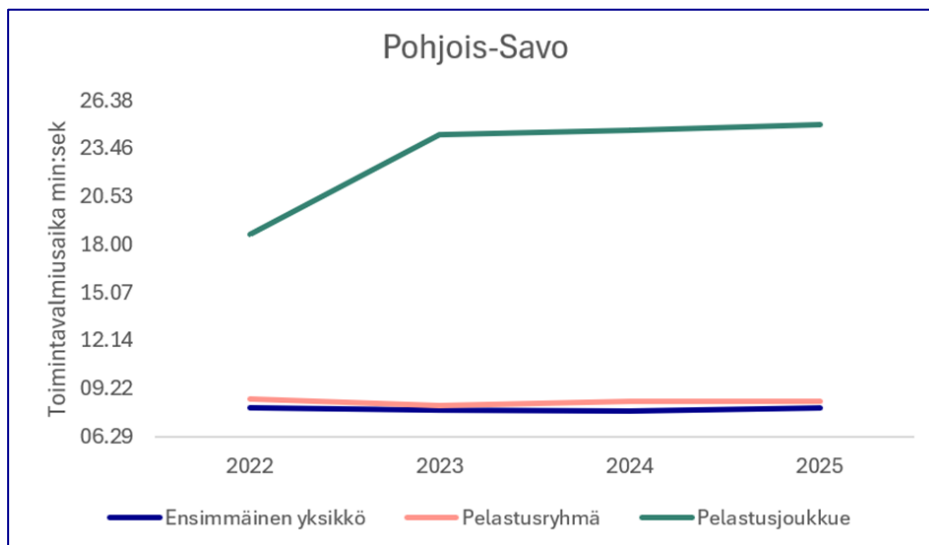

Kuva 3: Riskialuekartta vuonna 2025.

Muu tieto

Lupa- ja valvontaviraston edeltäjä, Itä-Suomen aluehallintovirasto, on antanut hyvinvointialueen pelastustoimelle toimintavalmiusaikaan liittyvän korjausmääräyksen. Määräyksessä edellytetään, että toimintavalmiudessa olevat huomattavat puutteet Vuorela-Toivalan alueilla korjataan riskien ja uhkien edellyttämälle lain mukaiselle tasolle vuoden 2025 loppuun mennessä.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat Pohjois-Savon hyvinvointialueella¹⁶

Kuva 4: Kooste toimintavalmiusaikojen kehityksestä vuosina 2022–2025.

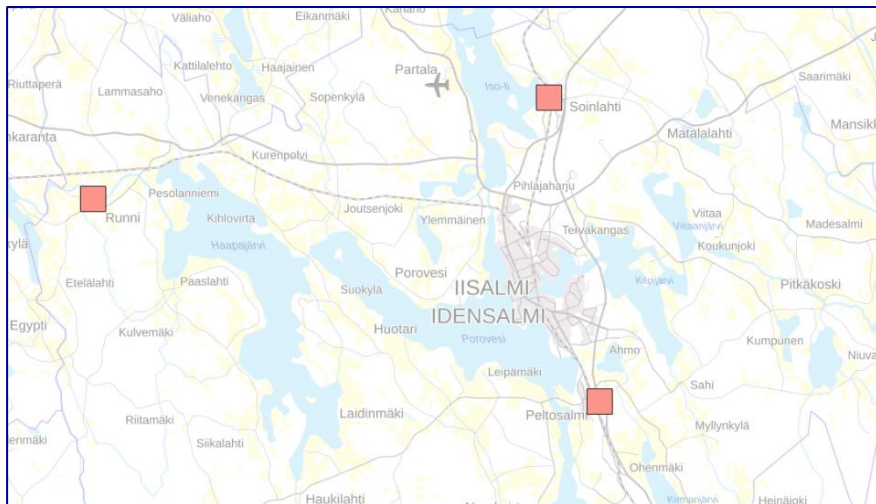
2.1.1. Pelastustoiminnan ensimmäinen yksikkö

Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun ensimmäinen pelastustoimen yksikkö on kohteessa. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa mitataan ainoastaan A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävissä niistä yksiköistä, jotka ovat siirtyneet tapahtumapaikalle hälytysajona.

Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 8 minuuttia 12 sekuntia vuonna 2025. Tätä edeltävän kolmen vuoden (2022–2024) ajalta otettu toimintavalmiusaikojen mediaani oli 8 minuuttia 5 sekuntia, joten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on pysynyt lähes ennallaan edeltävään kolmeen vuoteen verrattuna.

¹⁶ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto. Tiedot haettu 7.2.2026.

Ruuduittain tarkasteltuna toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteita oli 31.12.2025 yhdeksässä ruudussa. Puutteita oli Iisalmen Soinlahdessa, Peltosalmella ja Runnissa, Tahkolla, Pielavedellä, Kuopion keskustan pohjoisosassa ja Vuorela-Toivalassa sekä Leppävirran Sorsakoskella. (

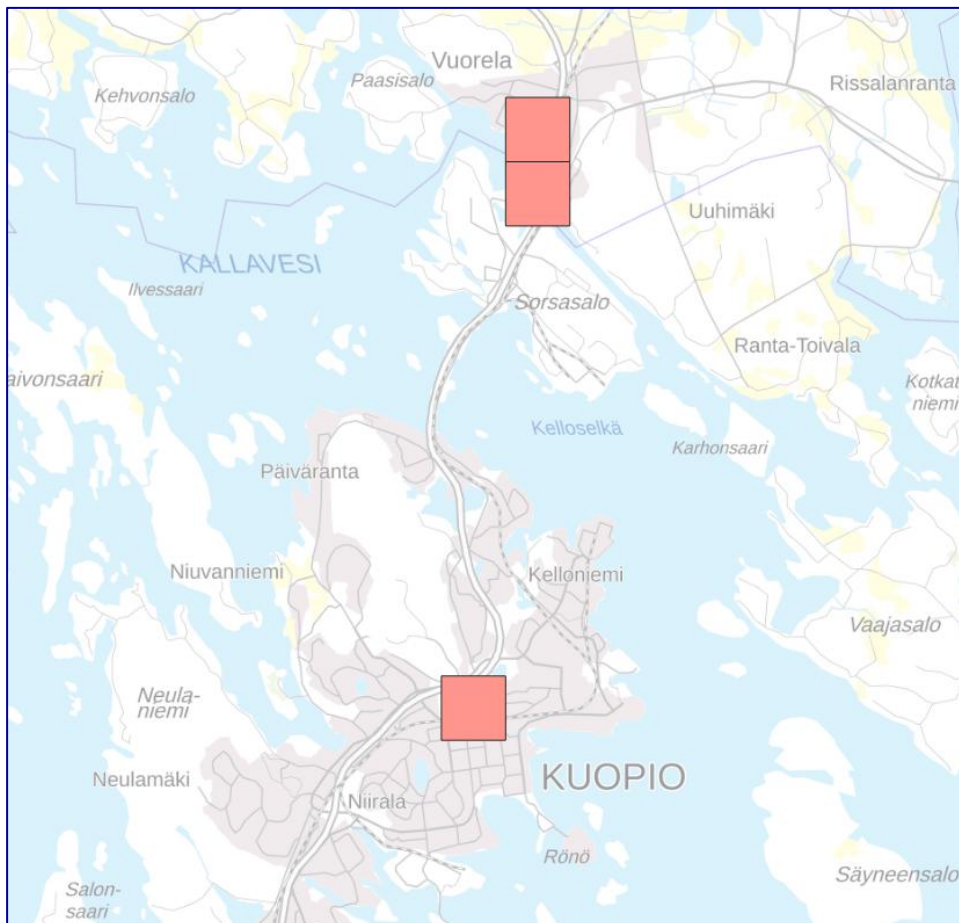
Kuva 5: Iisalmen alueen riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteita 31.12.2025.

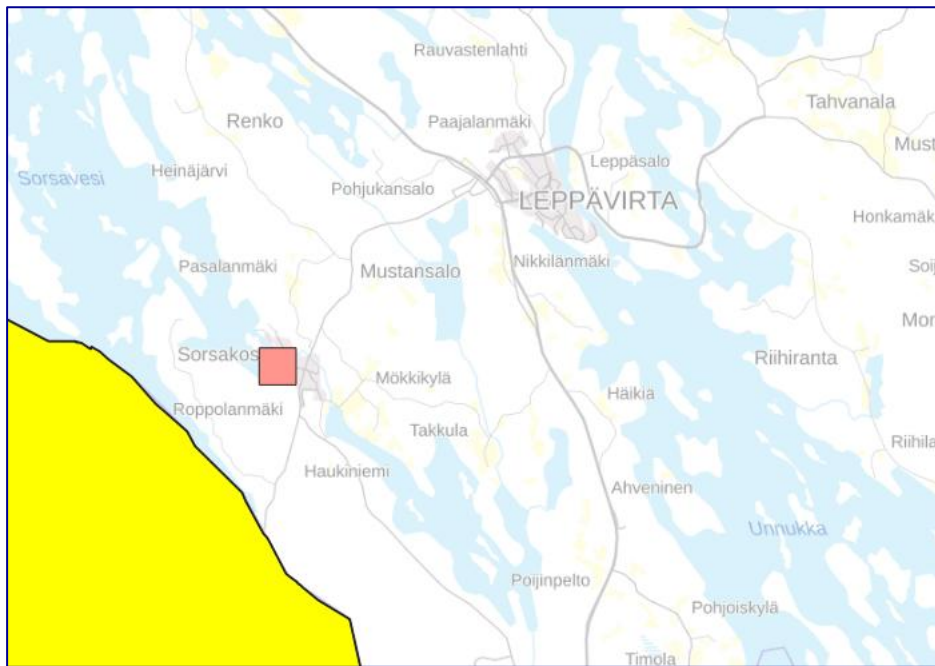
Kuva 6: Tahkon riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteita 31.12.2025.

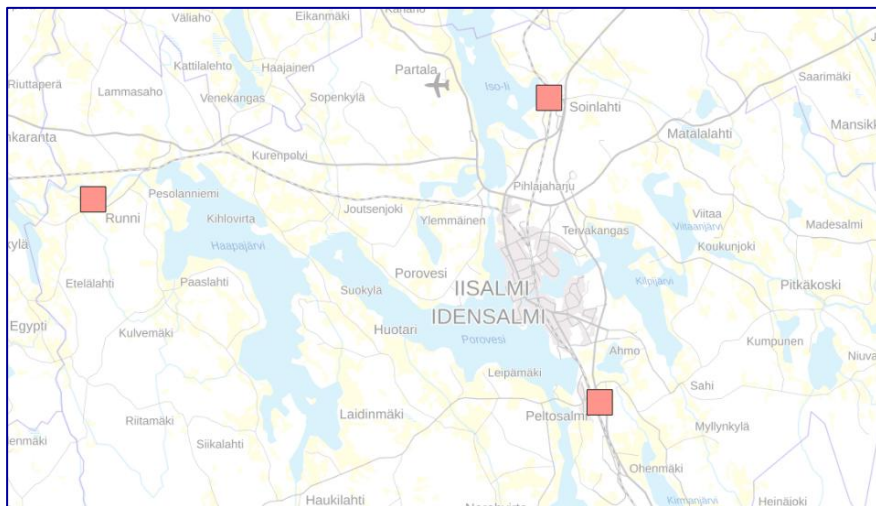
Kuva 7: Pielaveden riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuuotteita 31.12.2025.

Kuva 8 Kuopion keskusta-alueen ja Vuorelan riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuuotteita 31.12.2025.

Kuva 9-8.) Toistuviksi puutteiksi on huomioitu ne ruudut, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteita ei saavutettu kolmena edellisenä tarkastelujaksona, eikä ruudun riskiluokka ole laskenut vuosien 2025 ja 2026 välissä. Näin ollen tässä tarkastelussa on mukana vain ne ruudut, joiden puutteet oletettavasti eivät korjaannu tavoitteiden helpottumisen myötä.

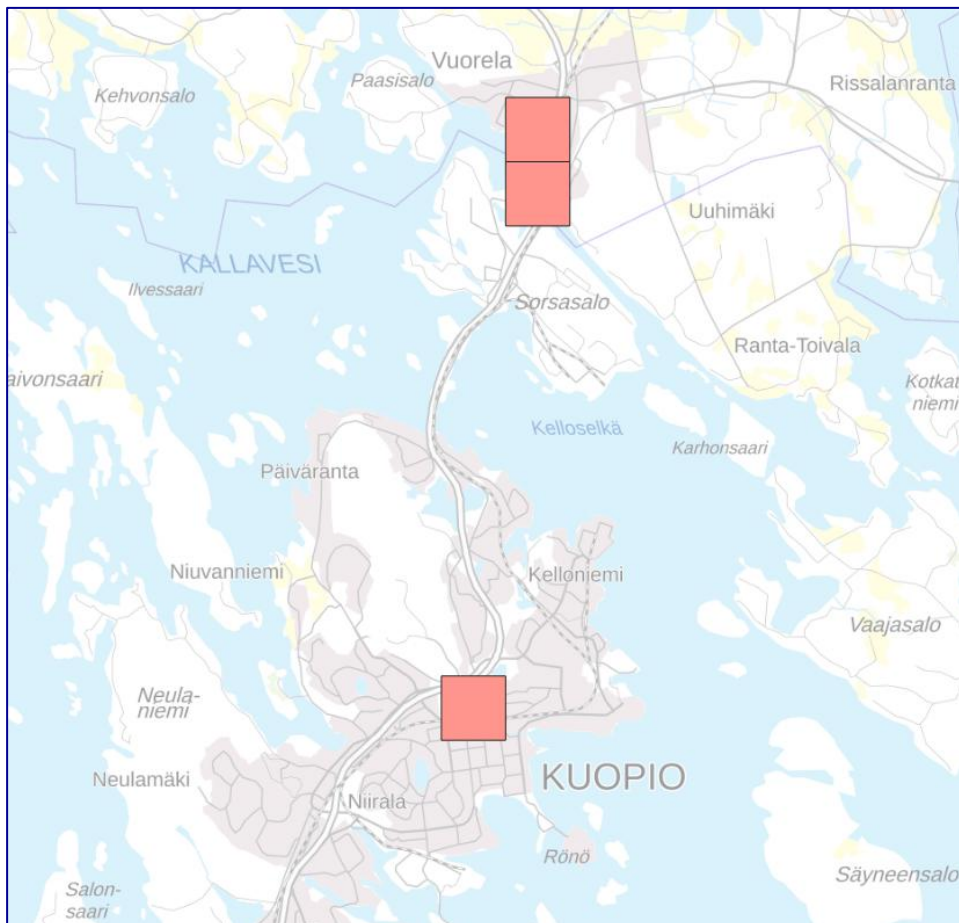
Kuva 5: Iisalmen alueen riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteita 31.12.2025.

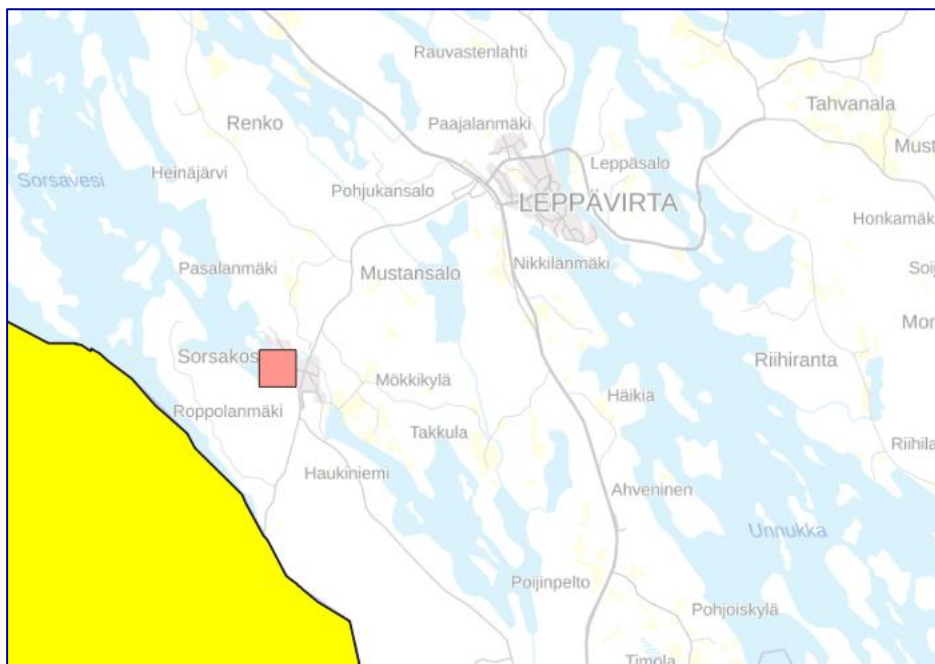
Kuva 6: Tahkon riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteita 31.12.2025.

Kuva 7: Pielaveden riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuuotteita 31.12.2025.

Kuva 8 Kuopion keskusta-alueen ja Vuorelan riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuuotteita 31.12.2025.

Kuva 9: Sorsakosken riskiruudut, joissa toistuvia ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikapuutteita 31.12.2025.

2.1.2. Pelastusryhmä ja sen hälyttäminen A/B-kiireellisyysluokan tehtäviin

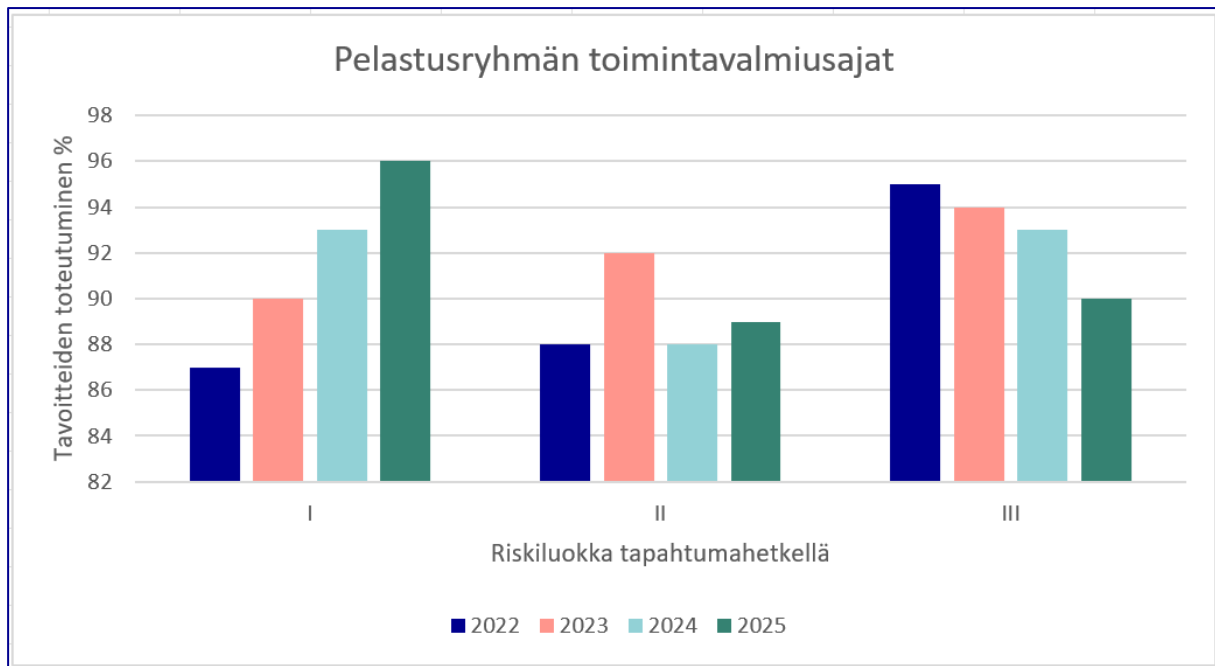
Pelastusryhmän toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä on onnettomuuskohteessa. Toimintavalmiusaikaa mitataan ainoastaan A- ja B-kiireellisyysluokan tehtävissä ja huomioon otetaan ne yksiköt, jotka ovat siirtyneet tapahtumapaikalle hälytysajona.

Pelastusryhmän toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 8 minuuttia 36 sekuntia vuonna 2025. Tätä edeltävän kolmen vuoden (2022–2024) ajalta otettu toimintavalmiusaikojen mediaani oli 8 minuuttia 35 sekuntia, joten pelastusryhmän toimintavalmiusaika on pysynyt ennallaan edeltävään kolmeen vuoteen verrattuna.

Pelastusryhmän toimintavalmiusaika täytti uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiset tavoitteet I-riskiluokassa 96 prosentissa, II-riskiluokassa 89 prosentissa ja III-riskiluokassa 90 prosentissa tehtävistä. Uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen tavoite on, että toimintavalmius täyttyy riskiluokakohtaisesti vähintään 80 prosentissa tehtävistä.

Huomioitavaa on, että aiemmassa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa pelastusryhmän toimintavalmiusajalle ei ollut suoraa vaatimusta. Tämän vuoksi tässä tehtävä pelastusryhmän toimintavalmiusajan tarkastelu havainnollistaa vuoden 2025 ja sitä edeltävien vuosien tilannetta suhteessa vuoden 2026 alussa voimaan tulleisiin vaatimuksiin.

Pelastusryhmän toimintavalmiusaikojen tavoittaminen

Kuva 10: Pelastusryhmän toimintavalmiusaikojen tavoitteiden saavuttaminen vuosina 2023–2025.

A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäviin hälytettiin Prontoon kirjattujen tietojen mukaan vähintään pelastusryhmän kokoinen muodostelma 93 % kaikissa tehtävissä. Vaatimus on, että vähintään pelastusryhmä tulee hälyttää kaikkiin A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäviin ilman poikkeusta.

2.1.3. Pelastusjoukkue

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikana toimenpidetilasto Prontoissa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 25 minuuttia 10 sekuntia vuonna 2025. Tätä edeltävän kolmen vuoden (2022–2024) ajalta otettu toimintavalmiusaikojen mediaani oli 22 minuuttia 42 sekuntia, joten pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on merkittävästi heikentynyt edeltävään kolmeen vuoteen verrattuna.

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika täytti uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiset tavoitteet I-riskiluokassa 91 prosentissa, II-riskiluokassa 86 prosentissa ja III-riskiluokassa 81 prosentissa tehtävistä. Uuden toimintavalmiuden

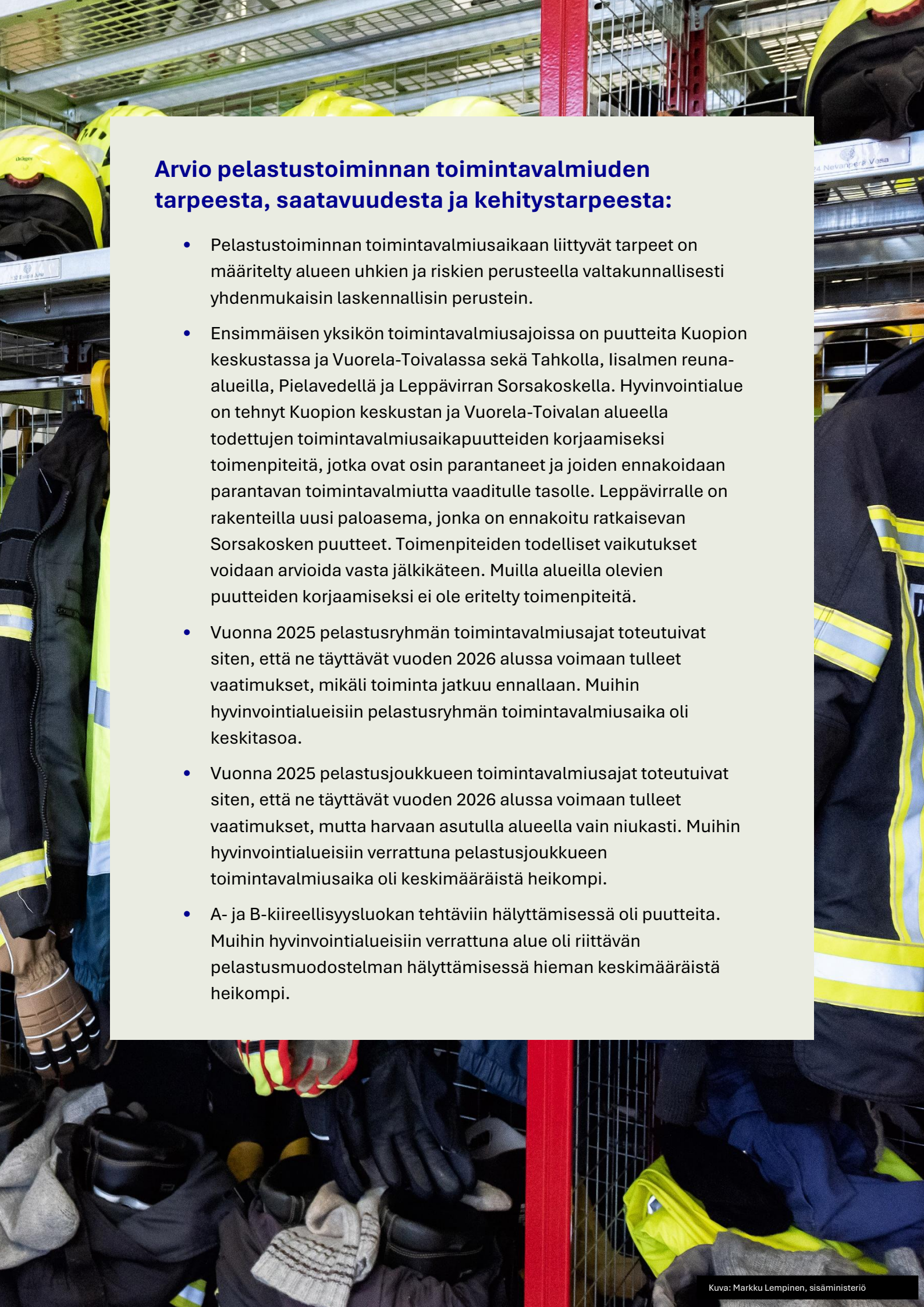
suunnitteluohjeen mukainen tavoite on, että toimintavalmius täyttyy riskiluokkakohtaisesti vähintään 80 prosentissa tehtävistä.

Huomioitavaa on, että aiemmassa toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa pelastusjoukkueen toimintavalmiusajalle ei ollut riskiluokkakohtaista vaatimusta. Tämän vuoksi tässä tehtävä pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan tarkastelu havainnollistaa vuoden 2025 ja sitä edeltävien vuosien tilannetta suhteessa vuoden 2026 alussa voimaan tulleisiin vaatimuksiin. Tarkastelu antaa kuitenkin vertailukelpoisen tuloksen, koska pelastusjoukkueen toimintavalmiuden ajalliset vaatimukset eivät muuttuneet.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan Pohjois-Savon pelastuslaitoksella alueella ulkoisessa toimintaympäristössä tai palvelutarpeessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen talouden reunaehdot ja vuodelle 2025 määriteltä pelastustoiminnan palveluihin ohjattu määräraha aiheutti kuitenkin palveluiden tuottamiseen haasteita.

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätös on tunnistanut riskiruutujen tavoittamista sekä pelastustoiminnan suorituskykyä koskevia haasteita ja kehittämistarpeita. Mikäli Pohjois-Savon pelastuslaitos pystyy toteuttamaan palvelutasopäätöksen sisältökirjauksien mukaisia kehittämistoimenpiteitä palvelutasopäätöksen mukaisesti, havaittujen puutteiden pääosan korjaaminen seuraavan kahden vuoden aikana on mahdollista. Puutteiden korjaamiseksi on jo tehty korjaavia toimenpiteitä, kuten uuden pelastusasemakiinteistön vuokraaminen, uudisrakentaminen optimaalisempaan paikkaan, vaikuttaminen liikennejärjestelyihin sekä lähtöaikojen seuraaminen.

The background image shows a storage area for firefighting equipment. On the left, several yellow helmets are hanging on a metal rack. Below them, black and yellow firefighter jackets are hanging. On the right, more jackets and a yellow helmet are visible. The scene is brightly lit, likely by overhead fluorescent lights.

Arvio pelastustoiminnan toimintavalmiuden tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaan liittyvät tarpeet on määritelty alueen uhkien ja riskien perusteella valtakunnallisesti yhdenmukaisin laskennallisin perustein.
- Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa on puutteita Kuopion keskustassa ja Vuorela-Toivalassa sekä Tahkolla, Iisalmen reuna-alueilla, Pielavedellä ja Leppävirran Sorsakoskella. Hyvinvointialue on tehnyt Kuopion keskustan ja Vuorela-Toivalan alueella todettujen toimintavalmiusajapuutteiden korjaamiseksi toimenpiteitä, jotka ovat osin parantaneet ja joiden ennakoidaan parantavan toimintavalmiutta vaaditulle tasolle. Leppävirralle on rakenteilla uusi paloasema, jonka on ennakoitu ratkaisevan Sorsakosken puutteet. Toimenpiteiden todelliset vaikutukset voidaan arvioida vasta jälkikäteen. Muilla alueilla olevien puutteiden korjaamiseksi ei ole eritelty toimenpiteitä.
- Vuonna 2025 pelastusryhmän toimintavalmiusajat toteutuivat siten, että ne täyttivät vuoden 2026 alussa voimaan tulleet vaatimukset, mikäli toiminta jatkuu ennallaan. Muihin hyvinvointialueisiin pelastusryhmän toimintavalmiusaika oli keskitasoa.
- Vuonna 2025 pelastusjoukkueen toimintavalmiusajat toteutuivat siten, että ne täyttivät vuoden 2026 alussa voimaan tulleet vaatimukset, mutta harvaan asutulla alueella vain niukasti. Muihin hyvinvointialueisiin verrattuna pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika oli keskimääräistä heikompi.
- A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäviin hälyttämisessä oli puutteita. Muihin hyvinvointialueisiin verrattuna alue oli riittävän pelastusmuodostelman hälyttämisessä hieman keskimääräistä heikompi.

2.2. Pelastustoiminnan suorituskyvyt

Pelastustoiminnan suorituskyvyillä viitataan pelastuslaitoksen kykyyn suoriutua pelastustoiminnan tehtävistä omin voimin tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Pelastustoiminnan suorituskyvyt muodostuvat yhdestä tai useammasta kyvykkyydestä.

Kyvykkyyksiä ovat esimerkiksi pelastuslaitoksen voimavarat, kuten henkilöstö ja heidän osaamisensa, ajoneuvot, järjestelmät, toimintatavat, suunnitelmat ja sopimukset.

2.2.1. Tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskyvyllä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

Rakennuspalot voivat edellyttää savusukellusvalmiutta. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavaarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

Kokonaisuutena suorituskyvyt ovat hyviä, mutta ne edellyttävät määriteltujen kehittämistoimien määrätietoista jatkamista

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen rakennuspalloissa jää tavoitetasosta. Selvityksen mukaan pelastustoiminnan palvelutarpeen todetaan pohjautuvan riskianalyysiin ja palvelutasopäätökseen. Tulipalojen suorituskykyä tarkastellaan rakennus-, maasto-, liikenneväline- ja muiden tulipalojen sekä sammutusveden tarpeen kautta. Rakennuspallojen osalta kuvataan savusukellusvalmiuksien toteutumista seuraavasti:

- erityisvalmiuden asemilla 100 %
- perusvalmiuden asemilla 75 %
- yhden päätoimisen henkilön asemilla 50 %

Vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien käyttöönottoa kuvataan savusukellusta tukevana tai korvaavana keinona.

Maastopaloissa palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. Maastopalojen osalta kuvataan yhteistyörakenteita, jossa on muodostettu maastopalomuodostelma, jolla on tarkoitus varautua vaativiin ja pitkäkestoisiin tilanteisiin. Muodostelma on osa EU:n pelastuspalvelumekanismin poolia kansainvälisiä tehtäviä varten. Pelastuslaitos tukee elinkeinoelämän kehityshankkeita, joilla edistetään sammutustyötä.

Liikennevälinepaloissa palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. Liikennevälinepaloihin on osallistuttu koulutuksiin uuden teknologian vuoksi. Koulutuksiin osallistuneet toimivat sisäisinä kouluttajina muulle pelastuslaitoksen henkilöstölle. Erityisesti ilmailun osalta on tehty erityiskohdesuunnittelua ja viranomaisyhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Muissa tulipaloissa palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. Sammutusveden saamisen palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää myöskin tavoitetasosta. Sammutusveden saatavuutta kuvataan parannetun muun muassa vesihuoltoperäkärryillä ja sijoittelulla. Pelastuslaitos on tunnistanut palvelutasopäätöksen laadinnan yhteydessä kehittämistarpeita sammutusveden riittävydessä, sammutusjätevesien hallinnassa, kaluston soveltuvuudessa tai sammutuksen kestävyysvarmistamisessa. Palvelutasopäähän on kirjattu harva-alueiden luonnonvesilähteiden kartoittaminen ja sammutusvesihuollon järjestelyiden kehittäminen riskiluokkien III-IV alueilla. Tämä kartoitus on jäljessä suunnitellusta. Sammutusveden siirtämiseen soveltuvan säiliöajoneuvokaluston osalta pelastuslaitoksella on laadittuna ajoneuvojen investointisuunnitelma vuoteen 2031 saakka.

Muu tieto

Vuonna 2025 Pronon tietojen mukaan tulipaloja oli Pohjois-Savon alueella 626 kappaletta, joista rakennuspaloja oli 93. Pelastusjoukkueella tai sitä suuremmalla pelastusmuodostelmalla sammutettiin 157 tulipaloa. Edellisen kolmen vuoden keskiarvo oli 586, joista pelastusjoukkueella tai sitä suuremmalla pelastusmuodostelmalla sammutettiin 133.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole tulipalojen edellyttämään suorituskyykyyn liittyviä erityisiä puutteita. Toimintavalmiuden haasteilla on osaltaan vaikutusta suorituskyykyyn, mutta alueen toimenpiteiden todelliset vaikutukset voidaan arvioida vasta jälkikäteen.

Merkittävimpinä kehityskohteina on edelleen savusukellusvalmiuden sekä sitä täydentävien menetelmien varmistaminen sekä sammutusvesihuollon kehittäminen.

2.2.2. CBRNE-onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyyky

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E). Näiden aineiden aiheuttamien ympäristövahinkojen torjunnan suorituskyykyä käsitellään tämän arvion luvussa 2.2.4. Pelastustoimen keskeisiä suorituskyykyjä CBRNE-onnettomuuksissa ovat

- vaarallisten aineiden nopea tunnistaminen ja havaitseminen
- tilannekuvan muodostaminen erilaisin mittaus- ja näytteenottomenetelmin
- CBRNE-aineiden aiheuttaman vaaran rajoittaminen ja hallinta
- altistumisvaarassa olevien suojaaminen ja tarvittaessa evakuoiminen
- turvallinen toiminta omien suojarusteiden avulla
- haitallisten aineiden poistaminen henkilöstöstä, altistuneista ja kalustosta
- valmius toteuttaa muut tarvittavat jälkitoimet.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. CBRNE-suorituskyvyn palvelutarpeen arviointi kuvataan tehdyksi ja valmiuksien kehittämiseksi perustettu sisäinen työryhmä. Työryhmän tehtävänä on määrittää valmiudet ja suunnitella sisäisen koulutusjärjestelmän kehittämistoimenpiteet sekä kalustohankinnat muun muassa vaarallisten aineiden torjuntasuunnitelma ja tarvesuunnitelma. Tavoitteena on, että pelastuslaitoksen CBRNE-suorituskyky olisi kaluston ja henkilökunnan osaamisprofiilin osalta tavoitetasolla 2030 mennessä.

Muu tieto

Vuonna 2025 Pronon mukaan vaarallisten aineiden onnettomuuksia oli Pohjois-Savon alueella 16 kappaletta, joista bensiiniin liittyviä oli 10. Vaarallisten aineiden onnettomuuksien edellisen kolmen vuoden keskiarvo oli 18.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole CBRNE-onnettomuuksien edellyttämään suorituskyvyn liittyviä erityisiä puutteita.

Merkittävimpinä kehityskohteina ovat työryhmän määrittämät kehittämistoimet kaluston ja henkilökunnan osaamisprofiilin osalta valmiuden tavoitetason saavuttamiseksi.

2.2.3. Vesipelastamisen suorituskyyky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Vesisukellus tarkoittaa vesisukelluslaitetta ja -varustusta edellyttävää ihmisen tai omaisuuden pelastamista ja ympäristövahingon torjuntaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta.

Vesipelastamisen palvelutarve arvioidaan ja suorituskyyky kuvataan määritellyksi palvelutasopäätöksessä. Vesisukellusvalmius linjataan keskitettynä Kuopioon. Jatkuva 1-tason vesisukellusvalmius Neulamäessä. Varkauden vesisukellusvalmius on päättynyt resurssi- ja ikääntymissyistä sekä keskittämislinjauksen vuoksi.

Pintapelastusvalmius kuvataan toteutuneeksi suunnitellusti 24/7-asemilla. Pienillä asemilla kuvataan haasteita kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön riittävytydessä. Venetoiminnan osalta kuvataan valmius kaikilla asemilla avovesikaudella sekä alus- ja veneiden sijoitus- ja hankintasuunnitelma on laadittu vuoteen 2031 saakka. Pelastuslaitos järjesti koneenhoitajakurssin, joka lisäsi merkittävästi pelastuslaitoksen öljyntorjunta-alusten miehittämisen soveltuvan henkilökunnan lukumäärää, osaamista ja laatua. Kaikille kolmelle toimialueelle on hankittu heikoissa jääolosuhteissa liikkumiseen soveltuvat nykyaikaiset hydrokopterit,

Muu tieto

Vuonna 2025 Pronton mukaan ihmisen tai eläimen vesipelastustehtäviä oli Pohjois-Savon alueella 28 kpl, joista vesisukellusta käytettiin kerran. Edellisen kolmen vuoden ihmisen tai eläimen vesipelastustehtävien keskiarvo oli 43.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tietojen mukaan vesipelastamisen suorituskky on ollut puutteellinen joiltain osin pintapelastusvalmiuden osalta. Pienillä asemilla kuvataan haasteita kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön riittävydessä. Pohjois-Savon osalta merkittäviä uhkia ja riskejä alueelle tuo runsasvesistöinen alue. Erityisesti pienten kuntien alueella vesistöt antavat perusteen kehittää ja ylläpitää pintapelastusvalmiutta tai vaihtoehtoisia menetelmiä.

Merkittävimpinä kehityskohteena on pintapelastussuorituskyvyn varmistaminen alueen eri osissa uhkien ja riskien mukaisesti.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella, FinnHEMSillä ja Itä-Suomen yhteistyöalueen ensihoitokeskuksella on käynnissä pilotti, jossa selvitetään helikopterikaluston soveltuvuus pelastustoimen tehtäviin. Pilotilla haetaan nopeampaa suorituskkyä vesipelastustehtävissä.

2.2.4. Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyky

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyky perustuu kykyyn ryhtyä nopeasti tarvittaviin pelastustoimiin öljy- ja kemikaalivahinkojen torjumiseksi sekä johtaa nämä toimet tehokkaasti eri ympäristöissä, mukaan lukien maa-alueet ja merialueiden rannikkoalueet.

Pelastustoimelta edellytetään valmiutta rajoittaa vahingon leviäminen, kerätä ja poistaa vaarallinen aine sekä huolehtia torjuntakaluston ja materiaalin riittävydestä, huollosta ja käytettävyydestä. Keskeistä on myös toiminnan suunnitelmallisuus, ohjeistuksen ja vastuiden selkeys sekä kyky toimia johdetusti moniviranomaisyhteistyössä.

Suorituskykyä tukevat osaava henkilöstö, toiminnan harjoittelu, riittävät resurssit sekä alueellisiin riskiarvioihin perustuva varautuminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen on lähes tavoitetasolla.

Selvityksessä ympäristövahinkojen suorituskyvyn tarve kuvataan ja kehittämisen painopisteeksi on kuvattu erityisesti kemikaalitorjuntavälineiden kehittäminen sekä alus- ja venekaluston suunnitelmallinen kehittäminen sijoitus- ja hankintasuunnitelman avulla vuoteen 2031. Pohjois-Savon ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma on päivitetty. Suunnitelman päivittämiseen sisältyivät myös ympäristövahinkojen torjunnan terveys- ja turvallisuussuunnittelun sekä taloushallinnon suunnittelun kehittämistoimenpiteiden määrittäminen torjuntatason B:n saavuttamiseksi.

Muu tieto

Vuonna 2025 öljyvahinkoja oli Pronton mukaan Pohjois-Savon alueella 142 kpl, joista vesialueilla 9. Edellisen kolmen vuoden keskiarvo oli 158.

Aluehallintovirastot tekivät ympäristövahinkojen torjunnan valvontaa vuoden 2025 aikana yhtenäisesti koko Suomessa¹⁷. Vastaava valvonta suoritettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 ja valvonta toistettiin nyt samoin menetelmin. Valvonta koostui torjuntavalmiustason arvioinnista, suoriteperusteisesta arvioinnista sekä yhteisestä läpikäynnistä, joiden perusteella on tehty torjuntavalmiuden kokonaisarviointi.

¹⁷ Ympäristövahinkojen torjuntavalmius pelastustoimessa 2025. Lupa- ja valvontaviraston julkaisu 5/2026.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntavalmiustaso on B. Tasoa ei saavuteta, merkittävimmät puutteet ovat suunnitelmien lakiperusteissa, kehittämissuunnittelussa, tilannekuvatoiminnassa sekä terveys- ja turvallisuussuunnittelussa. Aluehallintoviraston arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna.

Keskeisimpinä kehittämiskohteina on pelastuslaitoksen suunnittelukokonaisuuden yhteensovittaminen sekä henkilöstön harjoittelun määrän lisääminen. Pelastustoimen rahoituksen taso on hidastanut investointeja ja sen takia vene- ja torjuntakaluston investointivelka on merkittävä. Mikäli investointeja joudutaan vielä siirtämään, ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden suorituskyky heikkenee eikä riskien mukainen riittävä palvelutaso toteudu.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole ympäristövahinkojen torjunnan edellyttämään suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Lupa- ja valvontaviraston arvion mukaan merkittävimpinä kehityskohteina ovat investointivelan vähentäminen ja henkilöstön harjoittelun määrän lisääminen. Mikäli investointeja joudutaan vielä siirtämään, ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden suorituskyky heikkenee eikä riskien mukainen riittävä palvelutaso toteudu. Kehitystarpeena on myös riskiarvion edellyttämän torjuntavalmiustason saavuttamisen määrätietoinen edistäminen.

2.2.5. Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky

Korkealta tai alhaalta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta tai alhaalta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.¹⁸

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky kuvataan ylläpidettävän pelastusasemaluokituksen mukaisesti. Vaativammat korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyvyt varmistetaan keskitettynä palveluna riskikartoituksen mukaisilta pelastusasemilta. Pienillä pelastusasemilla kuvataan haasteita, joiden taustalla on sopimuspelastajien osaamis-/toimintakykyprofiili. Kehittämiseksi on käynnistetty putoamisvaarallisella alueella työskentelytoiminnan kehittämistyö, ja valmistelun pohjalta kuvataan laadittavan päivitetty toteuttamissuunnitelma vuosille 2027–2030.

Muu tieto

Vuonna 2025 korkealta tai alhaalta pelastamisen menetelmiä käytettiin Pronon mukaan Pohjois-Savon alueella 8 tehtävässä. Puomitikas-, nostolava- tai tikasautoilla oli yhteensä 199 tehtävää. Mukana on myös ne tehtävät, joissa ajoneuvoja ei käytetty, tai niitä on käytetty varmistamiseen tai muuhun kuin ihmisen pelastamiseen. Edellisen kolmen vuoden tehtävien keskiarvo, jossa korkealta tai alhaalta pelastamisen menetelmiä käytettiin, oli 11. Puomitikas-, nostolava- tai tikasautojen tehtävä oli 206.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole korkealta tai alhaalta pelastamisen edellyttämään suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Merkittävimpinä kehityskohteina putoamisvaarallisella alueella työskentelyn kehittämisen toteuttamissuunnitelman toimeenpano.

¹⁸ Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Sisäministeriön julkaisuja 2021/6.

2.2.6. Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

Liikenneonnettomuuksilla tarkoitetaan tie-, raide-, vesi- ja ilmailuliikenteessä tapahtuvia onnettomuuksia. Pelastustoimen suorituskyky näissä tilanteissa koostuu kyvystä muodostaa nopea ja luotettava tilannekuva, turvata onnettomuusalue, estää lisävahingot ja toteuttaa tehokas pelastaminen ja ensitoimet kaikissa liikennemuodoissa. Tämän lisäksi suorituskyky edellyttää osaamista ajoneuvojen, kuljetusjärjestelmien ja toimintaympäristöjen erityispiirteistä ja kykyä käyttää erikoiskalustoa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta.

Liikenneonnettomuuksien suorituskyvyn kehittäminen kuvataan selvityksessä kytkettynä liikennevälinepalojen kehittämiseen. Pelastuslaitoksessa on käynnistetty raunio- ja sortumapelastamisen kehittämistyöryhmä, jonka yhteydessä kehitetään myös raskaan kaluston stabiloinnin, nostamisen ja pelastamisen suorituskykyä. Työryhmä selvittää nykytilan ja laatii kehittämis- ja tarvesuunnitelman. Suorituskyvyn rakentumisen kuvataan perustuvan pelastusasemaluokitukseen.

Muu tieto

Vuonna 2025 liikenneonnettomuuksia oli Pronton mukaan Pohjois-Savon alueella 600 kappaletta, joista tieliikenneonnettomuuksia oli 578. Edellisen kolmen vuoden keskiarvo oli 692, joista tieliikenneonnettomuuksia oli 663.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole liikenneonnettomuuksien edellyttämään suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Merkittävimmät kehityskohteet ovat raskaankaluston onnettomuuksiin varautumisessa.

2.2.7.

Väestön varoittamisen suorituskyky

Väestön varoittamisen suorituskyvyn tarkoituksena on varmistaa, että väestölle voidaan välittää vaara- ja onnettomuustilanteissa tarvittavat vaaratiedotteet ja toimintaohjeet nopeasti ja luotettavasti. Suorituskyky edellyttää, että pelastustoimi pystyy arvioimaan varoittamisen tarpeen, tuottamaan selkeät ja oikea-aikaiset viestit sekä käynnistämään varoittamiseen tarkoitetut hälytys- ja varoitusjärjestelmät. Lisäksi pelastustoimen on ylläpidettävä järjestelmien toimintakuntoa, jotta ne toimivat sekä normaaliolojen häiriöissä että poikkeusoloissa väestön suojaamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen on lähes tavoitetasolla. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen väestöhälytinjärjestelmä on suunniteltu ja sijoitettu ensisijaisesti I- ja II- riskialueille ja kuntakeskuksiin. Pelastuslaitos on laatinut väestöhälyttimien tarve- ja sijoittamissuunnitelman. Lähivuosina väestöhälyttimiä uusitaan investointisuunnitelman mukaan hieman nopeutetulla aikataululla. Huolto- ja kunnossapitotoimenpiteet voidaan pääsääntöisesti toteuttaa pelastuslaitoksen omalla henkilökunnalla.

Muu tieto

Vuonna 2025 väestön varoittamista edellyttämiä tehtäviä oli Pronton mukaan Pohjois-Savon alueella kolme kappaletta. Varsinaista vaaratiedotetta ei ollut tarpeen antaa. Edellisen kolmen vuoden keskiarvo oli neljä tehtävää vuodessa.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole väestön varoittamisen edellyttämään suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita, mutta väestöhälyttimien tarve- ja sijoittamissuunnitelman toteuttaminen on välttämätöntä suorituskyvyn ylläpitämisen kannalta.

2.2.8. Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyyt

Muut paikalliset riskit ovat riskianalyyssissa tunnistettuja paikallisia kohteita, alueita ja ilmiöitä, joita ei käsitellä suorituskyykohtaisissa osioissa. Näihin voivat kuulua esimerkiksi tapahtuma-alueet, matkailukeskittymät, kriittisen infrastruktuurin kohteet ja teollisuuden erityiskohteet. Lisäksi paikalliset riskit voivat liittyä tiettyihin onnettomuustyyppisiin, kuten esimerkiksi maastopaloihin, maastopelastamiseen tai maanalaiseen toimintaan, sekä tarvittaessa muihin vastaaviin ilmiöihin. Tarvittavat lisävalmiudet voivat olla lyhyt- tai pitkäkestoisia, ja ne voivat kohdistua henkilöstöön, osaamiseen, kalustoon tai muihin operatiivisiin kyykkyisiin.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyyyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tavoitteena on kehittää pitkäjänteisesti paikkatietoon ja toimintaympäristön analysointiin perustuvan, uhkien ja riskien tunnistamiseen sekä palvelutarpeen tunnistamiseen ja määrittämiseen sisältyvien prosessien toteuttamisen siten, että ne sisältyvät kiinteäksi osaksi jatkuvan kehittämisen ja normaalin arjen toimintaprosesseja. Pohjois-Savon pelastuslaitos on tunnistanut tarpeen lisätä erityisosaamista ja asiantuntijuutta paikkatietoon perustuvan analyysitiedon laadinnan osalta.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tietojen mukaan muiden paikallisten riskien edellyttämä suorituskyy on ollut puutteellinen, koska joiltain osin riskejä ei ole kyetty tunnistamaan siten, että tunnistaminen olisi osana jatkuvaa kehittämistä ja arjen toimintaprosesseja.

2.2.9. Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskyky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan kansainvälisen avun antamisen palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen on lähes tavoitetasolla. Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitokset ovat perustaneet vuonna 2021 maastopalomuodostelman GFFF-V (Ground Forest Fire Fighting using Vehicles). Muodostelman perustamiseen on saatu rahoitusta EU:lta ja se on sertifioitu osaksi EU:n pelastuspalvelumekanismia. Vuonna 2025 metsäpalomuodostelma oli maastopalojen torjuntatehtävissä Espanjassa. Lisäksi muodostelma oli tukemassa Kainuun pelastuslaitosta maastopalon sammuttamisessa.

Kansainvälisen avun vastaanottamisen palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jää tavoitetasosta. Itä-Suomen yhteistyöalueelle on laadittu kansainvälisen avun vastaanottamisen suunnitelma, joka on otettu käyttöön 2026. Ohjetta sovelletaan käytettäväksi esimerkiksi tilanteissa, joissa on käytössä oman pelastustoimialueen ulkopuolisia resursseja, tai pelastuslaitoksen toimialuetta käytetään kauttakulkuun. Suunnitelman laadintatyötä jatketaan toimintaohjekorttien osalta siten, että majoitus-, huolto- logistiikka ja avun vastaanottamisen ja lähettämisen toimintaprosessit ja sijaintipaikat on mietitty mahdollisimman tarkasti ja toimintamallit ovat mahdollisimman yhtenevät.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole kansainvälisen avun antamisen suorituskykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Lupa- ja valvontaviraston tietojen mukaan kansainvälisen avun vastaanottamisen suunnitelmissa ja henkilöstön osaamisessa on vielä joiltakin osin kehitystarvetta.

2.2.10. Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan palvelutarpeiden arviointi, suorituskyyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen on lähes tavoitetasolla. Pohjois-Savon pelastuslaitos antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion tai kunnan viranomaisten ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Pelastuslaitoksen sisäistä virka-apumenettelyä kehitetään edelleen siten, että pelastusviranomaisen toimesta annettava ja omaan toimialaan soveltuvaa virka-apua voidaan antaa virka-apua pyytävän valtion ja kunnan viranomaisten ja laitoksen tarpeiden mukaisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Muu tieto

Vuonna 2025 virka-aputehtäviä oli Pron-ton mukaan Pohjois-Savon alueella 390 kappaletta, joista ensihoidon avustamisia oli 355. Edellisen kolmen vuoden keskiarvo oli 328 tehtävää vuodessa, joista ensihoidon avustamisia oli 284. Vuonna 2025 virka-aputehtäviä oli 9,1 % kaikista tehtävistä, koko maan keskiarvo oli 8,4 %.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole virka-aputehtävien edellyttämään suorituskyykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Arvio pelastustoiminnan suorituskykyjen tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Pelastustoiminnan suorituskyky on pääosin riittävällä tasolla, eikä merkittäviä laaja-alaisia puutteita ole havaittu. Toimintavalmiuden haasteet voivat kuitenkin paikoin heikentää suorituskykyä.
- Keskeiset kehitystarpeet kohdistuvat savusukellusvalmiuden ja sitä täydentävien menetelmien edelleen parantamiseen, sammutusvesihuollon parantamiseen sekä CBRNE-valmiudessa kaluston ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Vesipelastuksessa on puutteita erityisesti pintapelastusvalmiudessa ja henkilöstön riittävydessä, mikä korostuu vesistöisellä alueella.
- Ympäristövahinkojen torjunnassa keskeisiä haasteita ovat investointivelka ja harjoittelun riittävyys. Lisäksi kehittämistarpeita on muun muassa raskaan liikenteen onnettomuuksiin varautumisessa, väestöhälyttimien suunnittelussa sekä kansainvälisen avun vastaanottamisen valmiuksissa.
- Kokonaisuutena suorituskyvyt ovat hyviä, mutta ne edellyttävät määriteltujen kehittämistoimien määrätietoista jatkamista henkilöstön, kaluston ja alueellisten riskien näkökulmasta.

2.3. Pelastustoiminnan voimavarat ja järjestelmät

2.3.1. Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavaroihin liittyvä arviointi tarkastelee toimintaympäristössä ja palvelutarpeessa tapahtuneita muutoksia sekä niiden vaikutuksia voimavarojen tarpeeseen ja suunnitteluperusteisiin. Lisäksi arvioidaan henkilöstövoimavarojen määrän ja valmiuksien toteutuminen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin, huomioiden päällystön, alipäällystön ja miehistön sekä päätoimisen, sivutoimisen ja sopimushenkilöstön kokonaisuus. Arvioidaan henkilöstön osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä sekä koulutuksen ja harjoitustoiminnan riittävyyttä. Lopuksi arvioidaan henkilöstön fyysisen toimintakyvyn toteutumista suhteessa vaatimuksiin kaikissa henkilöstöryhmissä. Kokonaisarvio muodostaa kattavan kuvan pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen tilanteesta ja kehitystarpeista vuoden 2025 aikana.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen henkilöstöresurssit ovat puutteelliset. Henkilöstövoimavarojen tarve kuvataan pohjautuvan riskianalyysiin ja palvelutasopäätökseen. Vuonna 2025 pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön rekrytointihaasteet pienenevät. Saatavuuteen heikentäviksi vaikuttaneiksi tekijöiksi kuvataan kuitenkin talouden reunaehdot ja sopeutustoimet, joiden todetaan heikentäneen pelastusasemien tavoitevahvuuksia ja suorituskyvyn muodostumista.

Pelastuslaitoksella oli vuonna 2025 hanke pelastustoimen henkilöstön osaamisen ja osaamisen ylläpidon kehittämiseksi. Pelastuslaitos on osallistunut Työterveyslaitoksen pelastustoimelle kohdennettuun työhyvinvointikyselyn pilotointiin, ja myös hyvinvointialueen omaan työhyvinvointikyselyyn. Kyselyjen tuloksista hyödynnetään yhteisen toiminnan ja toimintatapojen kehittämiseksi.

Pohjois-Savon pelastuslaitos seuraa ja arvioi henkilökunnan fyysisen toimintakyvyn kehitystä yhdessä työterveyshuollon edustajien kanssa. Tarkastelun yhteydessä on havaittu, että FireFit indeksin 3.0 mukaisen fyysisen toimintakyvyn saavuttaminen on osalle henkilökunnasta haasteellista. Haasteita esiintyy erityisesti sopimuspelastajien, mutta havaittavissa on lukumäärän lisääntyminen myös päätoimisen henkilökunnan keskuudessa. Pienissä kunnissa haasteena on myös pelastussukellusohjeen mukaisen toimintakykyluokan täyttävien pelastajien määrä sekä työsopimussuhteisen henkilöstön sitoutuminen tehtäviin osallistumiselle ja toimintakykytestauksiin.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on kehittänyt toimintakuntotestausprosessin sisältöä ja ottanut käyttöön toimintakuntotestauksien toteuttamista koskevan vuosikellon, jonka mukaisesti pelastusasemilla työskentelevä päätoiminen, sopimuspelastaja sekä vapaaehtoiden palokunnan hälytysosaston henkilökunta testataan vuosittain.

Kehittämistarpeeksi on tunnistettu kuntosalitilojen kehittäminen sekä pelastustoimintaan osallistuvan ikääntyvän pelastushenkilökunnan toimintakuntoisuuden ylläpitäminen, esihenkilön toimesta toteutettavan kannustuksen ja motivoinnin merkityksen korostaminen kiinteänä osana esihenkilön normaalia arkityötä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen henkilöstövoimavarat mitoitetaan palvelutarpeen ja voimassa olevien mitoituspereusteiden mukaisesti. Virkarakenne ja työtehtävät suunnitellaan palvelutarpeen mukaisesti ja henkilökunnan sisäistä liikkuvuutta kehitetään eri pelastusasemien ja palvelualueiden välillä. Sopimushenkilöstön rekrytointi tulee olla tavoitteellista, suunnitelmallista ja jatkuvaa.

Osaamisen ylläpidossa pelastuslaitokselle muodostetaan pysyvä organisaatio vastaamaan osaamisen ylläpidosta, kehittämisestä ja valvonnasta. Laaditaan kirjallinen koulutustoiminnan ohje, ja selvitys harjoitusalueista ja harjoittelupaikoista sekä niiden kehittämistarpeista. Sisäisen ja ulkoisen kouluttamisen tarpeisiin sekä harjoituspaikkojen ja -alueiden kehittämiseen varataan riittävät taloudelliset resurssit. Työaikamalleja kehitetään. STORE-resurssi- ja toiminnanohjausjärjestelmää käytetään osaamisen ylläpitämiseen ja kehittämistarpeiden tunnistamiseen.

Pelastuslaitoksen toiminta-alueella on toimintaympäristöstä tunnistettujen riskien ja toimintaympäristön erityispiirteitä kuvaavien riskiruutujen perusteella määritelty fyysisen toimintakyvyn tasot. Pohjois-Savon pelastuslaitos huomioi henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn määrittämisen yhteydessä SM ohjeet.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Hyvinvointialueen selvityksestä käy ilmi, että palvelutasopäätöksen ja sen riskianalyysin perusteella alueelle on tunnistettu tarve henkilöstövoimavaroille ja sen määrälle, joilla alue vastaa tunnistettuihin uhkiin ja riskeihin tehokkaalla pelastustoiminnalla.

Pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön voimavarat eivät vuonna 2025 täysin vastanneet tarvetta ja aiheuttivat haasteita riittävien palveluiden tuottamiseksi. Henkilöstön saatavuudessa on havaittu haasteita.

Henkilöstövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittäminen toteutuminen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ei käy selvityksestä ilmi. Pelastuslaitoksella oli hanke pelastustoimen henkilöstön osaamisen ja osaamisen ylläpidon kehittämiseksi.

Pelastustoiminnan henkilöstön fyysisen toimintakyvyn toteutuminen suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ei käy selvityksestä ilmi. Pohjois-Savon pelastuslaitos on kehittänyt toimintakuntotestausprosessin sisältöä.

Lupa- ja valvontaviraston arvion mukaan henkilöstövoimavaroissa merkittävin kehitystarve on pelastustoimintaan osallistuvan ikääntyvän henkilöstön toimintakuntoisuuden ylläpitäminen.

2.3.2.

Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Seuraavissa luvuissa esitetään kokonaisarvio pelastustoiminnan kalustovoimavarojen toteutumisesta sekä palveluiden voimavarojen kehitystarpeista vuonna 2025.

Arviointi tarkastelee pelastustoiminnan kalustovoimavarojen tilaa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin, keskittyen ajoneuvokalustoon ja muuhun kaikkia suorituskykyä tukevaan yleiskalustoon.

Suorituskykykohtainen erityiskalusto arvioidaan kunkin suorituskyvyn yhteydessä.

Venekalustoa koskevat tarkastelut esitetään vesipelastamisen ja

ympäristövahinkotorjunnan luvuissa. Lisäksi

esitetään palveluiden voimavarojen merkittävät kehitystarpeet (osaaminen, toimintatavat, kalusto ja laitteet sekä ohjelmistot), mukaan lukien niiden perustelut ja käsittely palvelutasopäätöksessä tai osainvestointisuunnitelmissa. Lopuksi tehdään havainnot palveluiden saatavuudesta, laadusta, vaikuttavuudesta, kustannuksista ja tuottavuudesta.

Pelastustoiminnan kalusto ja kiinteistöt ovat pääosin riittävällä tasolla, mutta kaluston ikääntyminen vaatii jatkossa investointeja

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2025 ei tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttivat merkittävästi kalustotarpeeseen. Selvityksen mukaan pelastustoimen investoinnit 2025 toteutuivat suunnitellusti ja täysimääräisesti.

Investointivarat ovat kertaalleen myönnetty vuodelle 2025 aiemman 5-vuotisjakson investointisuunnitelman mukaisesti. 2025 päivitettiin investointisuunnitelmat vuosille 2026–2030. Lisälainanottovaltuuksien kautta saatujen määrärahojen avulla voitiin hankkia CBRNE, kemikaalitorjunnan ja sortumapelastuksen erityiskalustoa ja nopeuttaa ajoneuvojen kiertoa. Kehittämistarpeiksi tunnistetaan kaluston ylläpito ja investoinnit.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen ajoneuvoja hankitaan investointisuunnitelman 2023–2028 mukaisesti vähintään kaksi raskasta pelastusajoneuvoa, **3–5** miehistönkuljetusautoa tai henkilöautoa vuosittain, mikäli investointisuunnitelma toteutuu taloustilanteen salliessa.

Suunnittelukaudella hankitaan yksi korkealla pelastamiseen tarkoitettu ajoneuvo, yksi johtamiseen varusteltu ajoneuvo ja kaksi hydrokopteria. Lisäksi hankitaan yksi E-luokan öljyntorjunta-alus ja yksi C-luokan öljyntorjunta-alus sekä 2–3 A-luokan öljyntorjunta-alusta. Kaikki hankinnat korvaavat käytössä olevaa vanhentuvaa kalustoa. Edellä mainitut hankinnat toteutetaan, mikäli investointisuunnitelma toteutuu taloustilanteen salliessa.

Ajoneuvojen elinkaarisuunnittelun periaatteena on, että uudet raskaat pelastusajoneuvot sijoitetaan suurille- ja keskisuurille pelastusasemille. Sieltä käytöstä poistuvat raskaat pelastusajoneuvot siirretään huollettuna ja elinkaaripäivitettynä pienille pelastusasemille. Muu kalusto sijoitetaan korvattavan kaluston sijoitusasemalle.

Prontosta saatavien tietojen perusteella Pohjois-Savon hyvinvointialueen ensilähdön ajoneuvokalusto on alla olevan taulukon mukainen. (Taulukko 9.)

Taulukko 9: Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja sopimuspalokuntien ajoneuvokalusto vuonna 2025.

Ensilähdön ajoneuvokalusto	Lukumäärä	Keski-ikä (v)	Yli 20 vuoden ikäiset (kpl)
Sammutusautot	46	23	32
Säiliöautot	27	22	14
Veneet ja alukset	52	30	40
Miehistöautot	12	15	4
Tikas-, puomitikas ja nostolava-autot	3	22	2
Muut ajoneuvot	15	27	11

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Lupa- ja valvontavirasto arvioi, että alueen pelastustoimen kalustovoimavarat ovat olleet riittävällä tasolla vuonna 2025. Pelastustoiminnan kalustovoimavarojen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Pelastustoiminnan kalustovoimavarat on toteutunut suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Kalustoa on saatavilla ja investointisuunnitelmat toteutuvat suunnitellusti. Kalusto on kuitenkin ikääntynyttä ja on mahdollista, että sillä on vaikutusta tulevaisuudessa palvelutuotannon onnistumiseen.

Lupa- ja valvontaviraston arvion mukaan kalustovoimavaroissa merkittävin kehitystarve on kaluston ylläpito ja investoinnit.

2.3.3. Paloasemat ja muut kiinteistöt

Tässä luvussa arvioidaan paloasemaverkoston sijainnin, kattavuuden, palvelutasovaatimusten täyttymisen sekä asema- ja miehitysjärjestelyjen tarkoituksenmukaisuuden operatiivisen valmiuden näkökulmasta. Arviointi sisältää myös muiden pelastustoiminnan käytössä olevien kiinteistöjen ja toimitilojen – kuten varikkojen, harjoitus- ja koulutusalueiden, logistiikka- ja huoltotilojen sekä hallinto- ja tukitoimitilojen – toimivuuden, käytettävyyden, kunnon ja kapasiteetin. Luvussa esitetään kiinteistöihin liittyvät keskeiset kehitystarpeet ja mahdolliset investointitarpeet osana pelastustoimen kiinteistöstrategiaa ja palvelutasoratkaisua.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alue pyrkii kehittämään paloasemaverkostoaan alueen uhkien ja riskien mukaisesti. Selvityksen mukaan on laadittu nykytilakartoituksen ja tarveselvityksen pelastustoimen palvelutuotantoa varten tarvittavista toimitiloista.

Kiinteistövoimavarojen tarve kuvataan riskiperusteisen tarkastelun ja tavoittamishaasteiden ratkaisujen kautta esimerkiksi uusia pelastusasemakiinteistöjä vuokrattu ja rakennettu optimaalisempiin paikkoihin. Siinä huomioidaan esimerkiksi varavoima- ja väistötilaratkaisut sekä kansallisen pelastusasemakonseptin tilaratkaisut. Selvityksessä kuvataan investointisuunnitelman sisältävän merkittäviä pelastusasemakiinteistöihin liittyviä investointitarpeita ja että toteutuminen on edennyt suunnitellusti.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos laatii yhdessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kiinteistöhallinnon kanssa kattavan nykytilakartoituksen ja tarveselvityksen pelastustoimen palvelutuotantoa varten tarvittavista toimitiloista. Pelastuslaitoksen käyttöön suunniteltuja pelastusasemia rakennetaan alueille, missä riskialueiden toimintavalmiusaikavaatimukset tai muut toiminnalliset syyt sitä edellyttävät. Pelastuslaitoksen käytössä olevat tilat ja sopimuspalokuntien tilat pidetään hyvässä kunnossa työturvallisuus-, terveellisyys- sekä toiminnalliset vaatimukset huomioiden.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Paloasemien ja muiden kiinteistöjen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Alueen palveluverkoston kehittäminen on suunnitelmallista ja perustuu toimintaympäristössä havaittuihin tarpeisiin.

Pelastustoimen kiinteistövoimavarat ovat toteutuneet suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Käynnissä olevat paloasemien rakennushankkeet ovat tarpeellisia toimintavalmiuden ja palvelujen tason varmistamiseksi. Paloasemarakentaminen on tunnistettu merkittäväksi ja tärkeäksi investoinniksi alueella.

Tämän selvityksen perusteella Lupa- ja valvontaviraston tiedossa ei ole merkittäviä kehitystarpeita liittyen pelastustoimen kiinteistöihin.

2.3.4. Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuisissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastustoiminnan johtamisen palvelutarpeiden arviointi, suorituskyvyn suunnittelu ja valmiuden toteutuminen jäi merkittävästi tavoitetasosta.

Saadun selvityksen mukaan, palvelutasopäätös on laadittu pelastustoiminnan johtamisen osalta siten, että johtamisvalmius on dynaaminen ja skaalautuu tarpeen mukaan. Tämä ei kuitenkaan kaikilta osin ole toteutunut suunnitellusti. Pelastustoiminnan johtamisvalmius ei ole riittävä vastaamaan täysimääräisesti oman toiminta-alueen pitkäkestoisten tai yleisjohtajuutta edellyttävien laaja-alaisten suuronnettomuuksien tai normaaliolojen häiriötilanteiden edellyttämän pelastustoiminnan johtamisen suorituskysyvaatimuksiin. Toimintaa on kuitenkin tarkoitus kehittää lähivuosina.

Yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskuksen palvelut on kaikesta huolimatta saatu käynnistymään ja toimimaan lähes säädöksen ja palvelutasopäätöksen mukaisesti. Haasteena on, että johtokeskus ei välttämättä pysty ottamaan johtovastuuta tilanteissa, joissa sen pitäisi sen pystyä ottamaan.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Pelastustoimen muodostelmalla on oltava aina johtaja.

Pelastustoiminnan johtamisen järjestelmän on suunniteltu siten, että se vastaa muuttuviin ja mahdollisesti laajeneviin tilanteisiin. Johtamistoiminnassa on kuitenkin puutteita eri tasoilla. Puutteita on niin oman toiminta-alueen johtamisen järjestelyissä, kuin tilanne- ja johtokeskuksen osalta silloin, kun yhteistyöalueen muilla laitoksilla olisi tarve saada johtamiseen tukea.

Ne suurempien muodostelmien johtamisen suorituskyyt, joita ei vuonna 2025 tarvittu, ei arvion mukaan olisi välttämättä saatu toteutumaan tarpeen mukaisesti. Toimintaa on tarkoitus kehittää lähivuosina.

Arvio pelastustoiminnan voimavarojen ja järjestelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Pelastustoiminnan kalusto ja kiinteistöt ovat pääosin riittävällä tasolla, mutta kaluston ikääntyminen vaatii jatkossa investointeja.
- Keskeiset kehitystarpeet kohdistuvat henkilöstöön ja johtamiseen: henkilöstömäärä ja saatavuus eivät täysin vastaa tarvetta, ja erityisesti ikääntyvän henkilöstön toimintakyvyn ylläpito korostuu. Lisäksi osaamisen ja toimintakyvyn toteutumisesta ei ole riittävästi tietoa.
- Johtamisjärjestelmässä on puutteita eri tasoilla, ja erityisesti laajojen tilanteiden johtamisvalmius vaatii kehittämistä.
- Suurimmat kehitystarpeet liittyvät henkilöstövoimavaroihin, toimintakykyyn ja johtamiseen; kaluston osalta korostuu ylläpito ja uusiminen.

2.4. Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Lupa- ja valvontavirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Toimintavalmius-suunnittelua on tehty, mutta kehitystarvetta on vielä runsaasti.

2.4.1. Pelastustoiminnan suunnitelmakokonaisuus

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla. Suunnitelmakokonaisuuteen liittyviä suunnitelmia ovat sisäministeriön asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) mukaiset suunnitelmat, esimerkiksi hälytysohje ja sammutusvesisuunnitelma.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueen pelastuslaitoksen suunnitelma-arkkitehtuuri ei muodosta yhtenäistä kokonaisuutta, vaan suunnitelmissa on päällekkäisiä asioita. Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on oman toiminnan kehittämiseen perustuva hanke päivittää suunnitelma-arkkitehtuurikokonaisuutta vastaamaan paremmin sisäministeriön asetusta pelastustoimen suunnitelmista. Suunnitelma-arkkitehtuuria koskevat sisältömuutokset ja suunnitelmien uudistaminen toteutetaan jatkuvan kehittämisen keinoin palvelutasokauden aikana välillä 2024–2027.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Suunnitelmien järjestelyt ja keskinäinen hierarkia on osin hajanainen eikä kaikilta osin tue suunnitelmien käytettävyyttä.

2.4.2. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnittelu

Vuoden 2025 aikana voimaan tullut uusi pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje ohjaa pelastuslaissa (379/2011) ja pelastustoimen suunnitelma-asetuksessa (1363/2018) asetettuja suunnitteluvaatimuksia. Uudistettua ohjetta on täydennetty ja tarkennettu siten, että toimintavalmiuden suunnittelu ja toteuman seuranta asettuu yhtenäisemmäksi osaksi toimintaympäristö- ja riskianalyysiä sekä onnettomuuksien ehkäisytyötä. Tavoitteena on myös, että toiminnan ja tietojen seuranta olisi valtakunnallisesti yhdenmukaista. Uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen siirtymäaika päättyi vuoden 2025 lopussa.

Parhaiten suunnittelun tavoitteet toteutuvat kirjaamalla asiat erilliseen toimintavalmiussuunnitelmaan. Siten suunnittelun kokonaisuus pysyy eheänä ja vähintään vuosittain tehtävän päivittämisen toteuttaminen mahdollistuu paremmin.

Muu tieto

Lupa- ja valvontavirasto teki huhti-toukokuussa 2026 selvityksen toimintavalmiussuunnittelun tilanteesta. Pohjois-Savon hyvinvointialueen antaman tiedon mukaan toimintavalmiuden suunnittelu ei ole kaikilta osin toteutunut riittävässä laajuudessa ja tarkkuudella. Isoimmat puutteet ovat suunnitelman ajan tasalle saattamisessa. Toimintavalmiuden suunnittelun asiakirjat ovat jatkossa koottu yhdeksi toimintavalmiussuunnitelma-asiakirjaksi. Taulukossa 10 on hyvinvointialueen antamat tiedot siten, että suunnittelun alkuvaiheessa olevien osa-alueiden valmiusasteen on arvioitu olevan kolmasosa ja suunnittelun loppuvaiheessa olevien osa-alueiden kaksi kolmannesta. Taulukossa on mukana vain ne osa-alueet, jotka tuli olla huomioituna vuodelle 2026 tehdyissä suunnitelmissa.

Toimintavalmiuden suunnitelmien valmiusaste

Taulukko 10: Toimintavalmiuden suunnitelmien valmiusaste huhti- toukokuussa 2026

	Suunnitelmien valmiusaste
Toimintavalmius tavanomaisia onnettomuuksia varten	41 %
Laajamittaisten onnettomuuksien toimintavalmius	33 %
Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintavalmius	44 %
Muu toimintavalmius	78 %
Suunnitelma toimintavalmiuden kehittämisestä	40 %
Yhteensä	45 %

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen siirtymäaika päättyi vuoden 2025 lopussa ja suunnitelmien tulisi olla ohjeen mukaisia.

Toimintavalmiussuunnittelua on tehty, mutta suunnittelussa on vielä runsaasti kehitystarvetta. Erillinen toimintavalmiussuunnitelma on jatkossa käytössä.

2.4.3. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaitoksen on laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden onnettomuuden varalle suunnitelma pelastustoiminnan johtamisesta ja muusta pelastustoiminnasta. Tätä suunnitelmaa kutsutaan ulkoiseksi pelastussuunnitelmaksi. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on ydinenergialaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Muu tieto

Lupa- ja valvontaviraston tekemän valvonnan tietojen mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueella oli kahdeksan pelastuslain 48 §:n mukaista erityistä vaaraa aiheuttavaa kohdetta ja ylläpidettävänä seitsemän ulkoista pelastussuunnitelmaa vuoden 2025 lopussa.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella oli päivitettävänä neljä (viiden kohteen) ulkoista pelastussuunnitelmaa vuoden 2025 aikana. Ulkoisten pelastussuunnitelmien päivitys toteutui voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti.

Pelastuslaitoksella oli lisäksi päivitettävänä yksi ulkoisesta pelastussuunnitelmasta laadittava turvallisuustiedote. Turvallisuustiedotteen päivitys toteutui voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti.

Ulkoisten pelastussuunnitelmien harjoituksia järjestettiin pelastuslaitoksen alueella kahdessa kohteessa. Harjoitukset järjestettiin kahtena eri suuronnettomuusharjoituksena, joihin lukeutui valtakunnallinen kaivannaisjätteen jätealueiden UPS-harjoitus. Harjoitukset toteutuivat voimassa olevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti.

Pelastuslaitosta on ollut tarpeen muistuttaa ulkoisten pelastussuunnitelmien ja harjoitusraporttien lakisääteisistä määräajoista vuoden aikana.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on kahdeksan erityistä vaaraa aiheuttavaa kohdetta, joista viidessä tuli päivittää ulkoinen pelastussuunnitelma ja kahdessa järjestää suuronnettomuusharjoitus vuonna 2025. Ulkoisesta pelastussuunnitelmasta laadittavia turvallisuustiedotteita oli päivitettävänä yksi kappale.

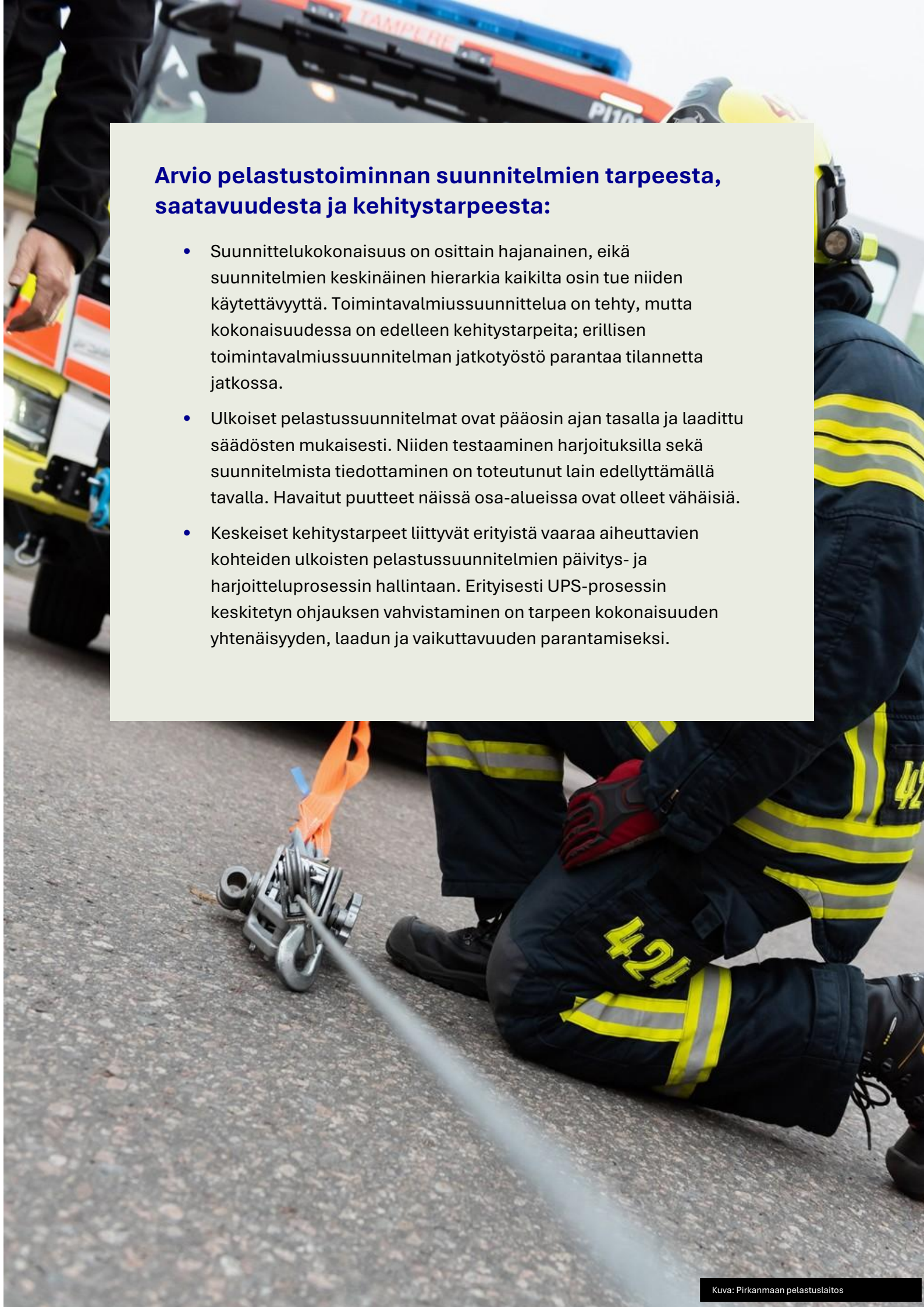
Ulkoiset pelastussuunnitelmat on laadittu ja päivitetty lain edellyttämässä aikataulussa.

Ulkoisten pelastussuunnitelmien testaaminen harjoituksilla on toteutunut lain edellyttämällä tavalla.

Suunnitelmista tiedottaminen on tapahtunut lain edellyttämällä tavalla.

Puutteet ulkoisissa pelastussuunnitelmissa, niitä koskevissa harjoituksissa ja tiedottamisessa ovat olleet vähäisiä.

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien päivitys- ja harjoitteluprosessin hallinnoinnissa on puutteita. Keskeisimpänä kehitystarpeena on UPS-prosessin keskitetyn ohjauksen kehittäminen.

Arvio pelastustoiminnan suunnitelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Suunnittelukokonaisuus on osittain hajanainen, eikä suunnitelmien keskinäinen hierarkia kaikilta osin tue niiden käytettävyyttä. Toimintavalmiussuunnittelua on tehty, mutta kokonaisuudessa on edelleen kehitystarpeita; erillisen toimintavalmiussuunnitelman jatkotyöstö parantaa tilannetta jatkossa.
- Ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat pääosin ajan tasalla ja laadittu säädösten mukaisesti. Niiden testaaminen harjoituksilla sekä suunnitelmista tiedottaminen on toteutunut lain edellyttämällä tavalla. Havaitut puutteet näissä osa-alueissa ovat olleet vähäisiä.
- Keskeiset kehitystarpeet liittyvät erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien päivitys- ja harjoitteluprosessin hallintaan. Erityisesti UPS-prosessin keskitetyn ohjauksen vahvistaminen on tarpeen kokonaisuuden yhtenäisyyden, laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi.

3. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

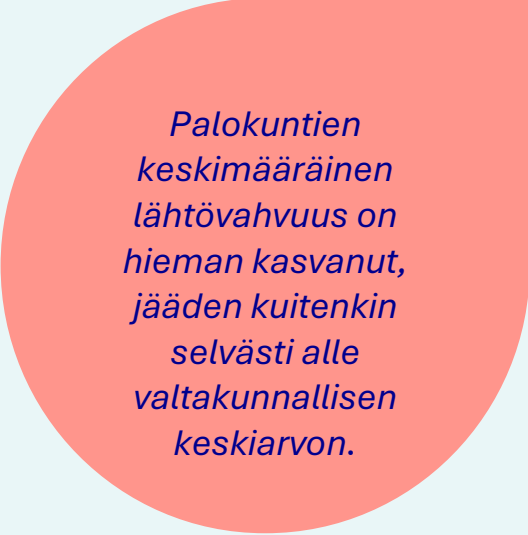
Tässä luvussa arvioidaan pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta. Arvioinnin painopiste on sopimuspalokuntien ja sivutoimisten tuottamissa palveluissa.

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä.

Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Vapaaehtoisten sekä sivutoimisten ja sopimuspalokuntien toiminta pelastustoimen palvelujen tuottamisessa perustuu aina hyvinvointialueen ja toisen osapuolen tekemään sopimukseen. Tämä arviointi perustuu vain hyvinvointialueen selvityksessä antamiin tietoihin sekä Lupa- ja valvontaviraston hakemiin tilastoihin.

Palokuntien keskimääräinen lähtövahvuus on hieman kasvanut, jäädén kuitenkin selvästi alle valtakunnallisen keskiarvon.

3.1. Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan Itä-Suomen aluehallintovirasto teki pelastuslaitokselle selvityspyynnön pienten paikkakuntien pelastustoiminnan resursseista, ja selvityksessä koottiin taustaselvityksiä mm. väestöennusteista, tulevista henkilötarpeista sekä sopimushenkilöstön rekrytoinnista ja nuoriso-osastotoiminnan kehittämisestä. Loppuraportin yhteenvedon mukaan sopimuspelastajat ja sopimuksen tehneiden vapaaehtoispalokuntien henkilökunta toimii päätoimisen pelastushenkilökunnan tukena ja mahdollistaa, että kokonaissuorituskyky voi muodostua riittäväksi vastaamaan kaikkiin turvallisuustilanteisiin.

Palveluiden saatavuuden näkökulmasta todetaan, että sopimuspelastajat muodostavat olennaisen osan pelastuslaitoksen kokonaishenkilöresursseista.

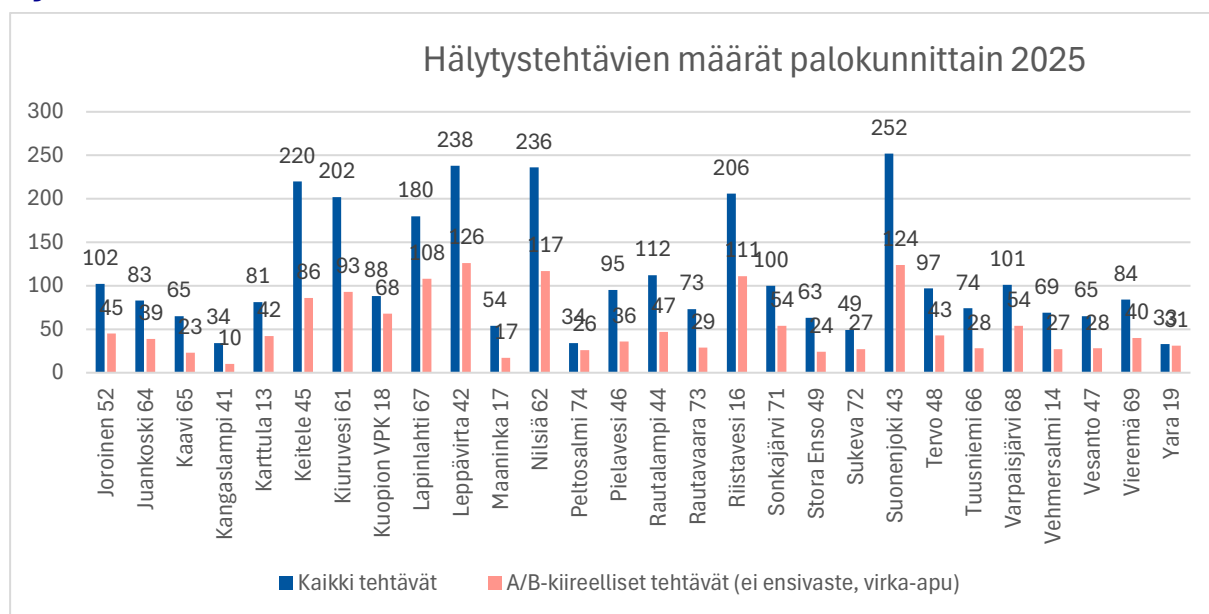
Käyttö palvelutuotannossa kuvataan sopimus pohjaiseksi: henkilöstöä käytetään palokuntasopimuksissa määritellyn mukaisesti.

Laatu/vaikutukset ja kehitystarve kuvataan kehittämisspyrkimyksenä: palveluntuotannon ja suorituskyvyn sisältöä pyritään kehittämään toimintaympäristöstä ja riskiprofiilista nousevien tarpeiden mukaisesti, ja pelastuslaitos pyrkii talouden reunaehdot huomioiden edistämään sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä.

Muu tieto

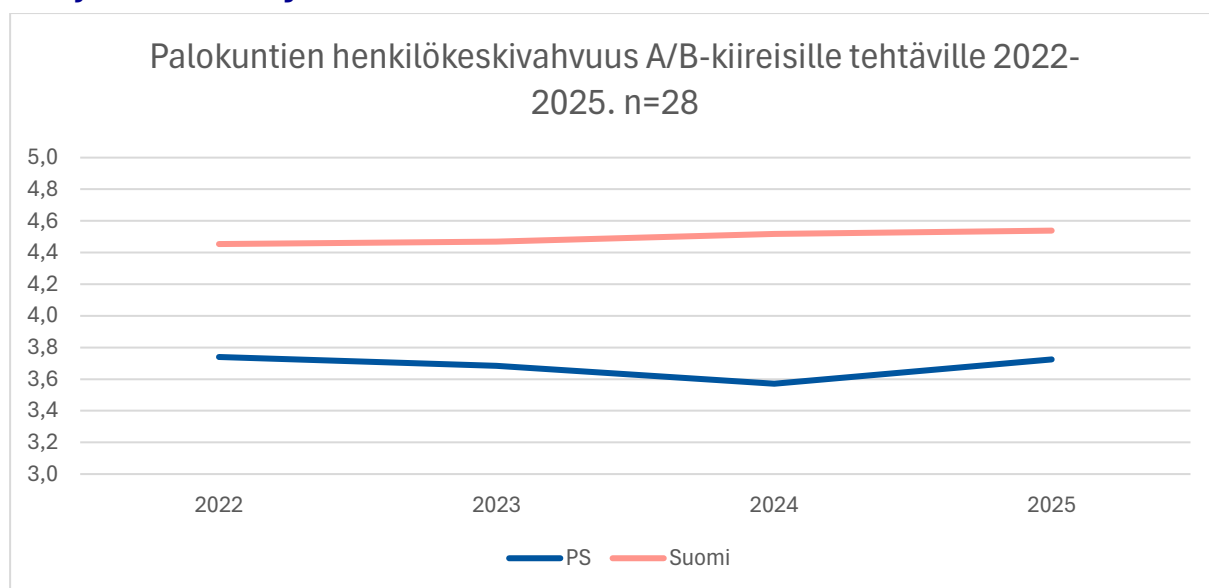
Lupa- ja valvontavirasto on tehnyt Pron-ton tietoihin perustuvaa palokuntakohtaista toimintavalmiuksien tarkastelua. Kuvassa 7 on hälytyslukumääriä palokunnittain ja kuvassa 8 palokuntien henkilökeskivahvuutta A/B-kiireellisillä hälytystehtävillä. Tehdyssä tarkastelussa on havaittu, että 17 palokuntaa 28:sta ei saa muodostettua keskimäärin pelastusryhmää (4 henkilöä) A/B-kiireisille tehtäville. Palokuntien henkilökeskivahvuus on ollut Pohjois-Savossa kuvan 8 mukaisesti vuonna 2025 valtakunnallisen keskiarvon (4,5 hlö) alle 3,7 henkilöä. Niin sanottuja nollalähtöjä, eli hälytysten lukumäärä, jolloin hälytetystä palokunnasta ei ole yhtään lähtijää tehtävälle, on ollut vuonna 2025 4,1 % hälytyksistä (valtakunnallisesti 3,2 %).

Hälytystehtävien tehtävämäärät palokunnittain Pohjois-Savon hyvinvointialueella¹⁹

Kuva 11: Hälytystehtävien määrät palokunnittain vuonna 2025

Palokuntien hälytystehtäville hälytetyn henkilöstön keskivahvuus Pohjois-Savon hyvinvointialueella²⁰

Kuva 12: Palokuntien henkilökeskivahvuus A/B-kiireellisille tehtäville vuosina 2022–2025. Vertailuna valtakunnallinen keskiarvo, n=673.

¹⁹ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto. Tiedot haettu 18.3.2026.

²⁰ Pelastustoimen toimenpidetilasto Pronto. Tiedot haettu 18.3.2026. Tilasto kuvaa palokuntien kykyä vastata kiireellisiin A- ja B-luokan pelastustoimen tehtäviin sammutus- tai säiliösammutusautolla. Tilastossa on huomioitu ne tehtävät, joissa on hälytetty asemapaikalta sammutusyksikkö tai säiliösammutusyksikkö ja joissa vähintään yksi yksikkö joltakin paloasemalta on mennyt A- tai B-kiireellisenä kohteeseen. Tilastossa on huomioitu aseman kokonaisvahvuus (ml. reservi), mutta puutteet kirjaamisessa voivat esimerkiksi kasvattaa nollalähtöjen tai laskea aseman kokonaishenkilövahvuuden määrää.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokuntien rooli pelastustoimen palveluntuottajina on Pohjois-Savossa keskeinen. Palokuntien keskimääräinen lähtövahvuus A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäville on hieman kasvanut vuonna 2025, jääden kuitenkin selvästi alle valtakunnallisen keskiarvon. Alueella tulee kiinnittää huomiota erityisesti sellaisten palokuntien henkilöstöresurssiin, joissa hälytysosallistujamäärät ovat alle pelastusryhmän ja laskusuuntaisia.

Useilla paikkakunnilla lähin palokunta ei riitä tarjoamaan riittävää henkilöresurssia kiireellisille tehtäville, vaan tarvittavat resurssit saadaan koottua vasta toisen palokunnan täydentäessä. Puute aiheuttaa viivästystä avun saannissa. Alueella on tarve kasvattaa sopimushenkilöstöresursseja niissä palokunnissa, joissa henkilöstö on nykyisellään riittämätön. Itä-Suomen aluehallintovirasto arvioi keväällä 2025, että Pohjois-Savossa olisi tarve rekrytoida vähintään useita kymmeniä uusia sopimuspalokuntalaisia jakautuen eri palokuntiin, jotta kaikissa palokunnissa olisi vähintään pelastusryhmän verran hälytykseen lähtijöitä.

3.2. Pelastustoimen sivutoimisen ja sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan sopimuspelastajat ovat työsuhteessa hyvinvointialueeseen, joten sopimuspelastajien toimintaa tuetaan samoin periaattein kuin päätoimisen henkilökunnan. Palokuntiin ja järvipelastusseuroihin on nimetty yhdyshenkilöt. Vapaaehtoisorganisaatioiden kanssa käydään vuoropuhelua muun muassa vuosisuunnittelusta, koulutustapeista sopimusten sisällöstä ja mahdollisista korvausasioista. Alueen selvityksessä mainitaan, että pelastuslaitoksen alueella toimivien vapaaehtoisorganisaatioiden toimintaa tulisi kehittää uudistamalla ja yhdenmukaistamalla palokuntasopimukset.

Muu tieto

Alueen palvelutasopäätöksessä sopimuspalokuntatoiminnan ja muun vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi linjataan, että sopimuspalokunnat ovat olennainen osa pelastustoimen palvelujärjestelmää ja niiden sekä muiden vapaaehtoistoimijoiden (kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten, Vapepan, pelastuskoirien ja radioamatöörien) käyttöä ja yhteistyötä vahvistetaan. Yhteisiä tilannekatsauksia pidetään tarpeen mukaan ja meripelastusyhdistysten kanssa säännöllisesti, sopimushenkilöstön ja sivutoimisen henkilöstön koulutusta sekä terveystarkastuksia järjestetään. Jokaiselle sopimuspalokunnalle nimetään yhdyshenkilö pelastuslaitokselta, rekrytointia tehdään tavoitteellisesti, suunnitelmallisesti ja jatkuvasti, palokuntanuorisotoimintaa tuetaan, palokuntasopimusten toteutumista valvotaan, sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseen nimetään vastuuhenkilöitä ja osoitetaan resursseja koko palvelutasopäätöskauden ajan.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Alue on selvityksessään tuonut esille tehtyjä aktiivisia toimenpiteitä toiminnan edistämiseksi. Alueen antamien tietojen mukaan edistämistoimia tehdään osana normaalia toimintaa ja talouden reunaehdot huomioiden.

3.3. Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen työterveyshuollon toimintasuunnitelma on laadittu siten, että se täyttää pelastuslaki 53 § mukaiset sisältövaatimukset. Palokuntasopimuksissa on määritetty, että terveystarkastukset sekä toimintakuntotestaukset koskevat pelastustoimintaan osallistuvaa henkilöstöryhmää (ei muita henkilöstöryhmiä VPK:n sisällä). Pelastuslaitos valvoo terveystarkastusten ja toimintakuntotestausten toteutumista pelastustoimintaan osallistuvien henkilöiden osalta.

Muu tieto

Aluehallintoviraston toteuttaman edellisen arvion mukaan sopimushenkilöstöstä ovat työterveyshuollon piirissä ainoastaan ne henkilöt, jotka tekevät vaativia pelastustoiminnan tehtäviä, kuten savusukellusta.

Palvelutasopäätöksen päätösoisuuden mukaan sivutoimisten (työsopimussuhteiset) terveystarkastukset määritellään alueella työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa pelastuslaki 53 § mukaisesti. Sopimuspalokuntien terveystarkastukset sovitaan palokuntasopimuksissa ja edellä mainitussa työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa. Palvelutasopäätöksen mukaan työterveyshuollon osalta ei tällä hetkellä ole erityistä kehittämistarvetta.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Sivutoimisen henkilöstön sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan työterveystarkastukset on järjestetty siten, että ne kattavat vain pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstöryhmän.

3.4. Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvilta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos toteuttaa sivutoimisten ja sopimushenkilöstön koulutuksen Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisesti. Kouluttamisessa hyödynnetään alueen pelastusalan liittoa. Koulutusta pyritään tarjoamaan tarveperustaisesti ja vuosittain määriteltujen tarpeiden mukaisesti.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus järjestetään pelastuslaitoksessa suunnitelmallisesti. Koulutukselle luodaan kirjallinen ohje, osaamisen ylläpidolle ja valvonnalle muodostetaan pysyvä organisaatio ja koulutuksen toteutukseen varataan riittävä työaika- sekä talousresurssi. Koulutuksen tulee kattaa sekä perusvalmius että erityisvalmiudet ja siihen sisältyvät kurssit, viikkoharjoitukset, kuntotestit ja kelpoisuuksien seuranta.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Alueen antamien tietojen mukaan sivutoimisen ja sopimushenkilöstön koulutus on suunniteltu Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisesti ja toteutunut tarvetta vastaavasti.

Arvio pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Pohjois-Savossa sopimuspalokuntien henkilöstöresurssi on monin paikoin riittämätön, eikä yksittäinen palokunta aina kykene vastaamaan kiireellisiin tehtäviin ilman lisätukea, mikä viivästyttää avunsaantia. Lähtövahvuudet jäävät valtakunnallista tasoa heikommiksi.
- Keskeinen kehitystarve on sopimushenkilöstön määrän kasvattaminen, erityisesti niissä palokunnissa, joissa hälytysosallistujamäärät ovat alle pelastusryhmän. Rekrytointitarve on useita kymmeniä henkilöitä.
- Koulutus vastaa tarvetta ja toiminnan kehittämistä tehdään, mutta henkilöstön saatavuus on edelleen keskeinen haaste.

4. Väestönsuojelun palvelut

Tässä luvussa arvioidaan väestönsuojelun palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä palvelujen kehitystarvetta.

Pelastuslain mukaan pelastustoimen viranomaisen on varauduttava hoitamaan toimialaansa kuuluvat väestönsuojelutehtävät riittävillä suunnitelmilla ja valmisteluilla. Väestönsuojelun (VSS) palveluja ovat muiden muassa

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen
- hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen
- väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen
- kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

4.1. Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä ja tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan väestönsuojeluun varautumiseen liittyviä suunnitelmia on edistetty vuoden 2025 aikana. Suunnittelun suorituskykyä on saatu parannettua lisähenkilön rekrytoinnilla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen (2024–2027) päätöstekstin mukaan pelastuslaitos vastaa pelastuslaissa (379/2011) ja valmiuslaissa (1552/2011) pelastustoimen viranomaisille säädetyistä varautumisen, valmiussuunnittelun ja väestönsuojelun kokonaisuuksista. Pelastuslaitos sisällyttää väestönsuojeluun varautumisen sekä toimenpiteiden toteuttamisen sisältyvän suunnittelun kiinteäksi osaksi pelastuslaitoksen suunnitelma-arkkitehtuuria. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmakokonaisuus yhteensovitetaan

Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmiussuunnitelmakokonaisuuden kanssa. Pelastuslaitos yhteen sovittaa suunnitelmat muiden väestönsuojeluun varautumisvelvollisten tahojen kanssa. Pelastuslaitos laatii sodan ajan uhkien arvioinnin ja päivittää sen ajantasaisuuden vuosittain tai tarvittaessa koko palvelutasopäätöskauden ajan.

Itä-Suomen aluehallintoviraston valvonnan johtopäätöksissä Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitoksen riskianalyysistä vuodelta 2025 mainitaan, että suunnitelmakokonaisuuden keskeneräiset osiot tulee saattaa valmiiksi ja päivittämistyölle on syytä asettaa tarkoituksenmukainen aikataulus. Pelastuslaitoksen vuonna 2026 antaman tiedon mukaan toimenpiteisiin on ryhdytty, ja ne ovat jo merkittävältä osin jo valmistuneet.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojelutehtävien edellyttämä suunnittelutarve on tunnistettu. Suunnittelutarpeeseen ei ole esitetty muutosta vuoden 2025 osalta.

Väestönsuojelutehtävien edellyttämä suunnitelmakokonaisuus vastaa osittain alueella esiintyviä riskejä ja uhkia sekä lainsäädännön edellyttämää tasoa. Suunnitelmien alueellinen yhdenmukaisuus ei ole vielä kaikilta osin saavutettu. Suunnitteluresurssit eivät ole olleet riittävät suunnitelmakokonaisuuden laatimiseksi ja ylläpitämiseksi, mutta resurssia on saatu lisättyä.

Suunnitelmien laatu on vaihtelevaa.

Suunnitteluprosessin ja dokumentoinnin systematisoinnin jatkamiselle on edelleen tarvetta. Resurssien ja osaamisen riittävyys on keskeistä suunnittelutyön laadun kehittämisessä.

4.2. Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien ja toiminnan yhteensovittaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii vastuullaan olevien väestönsuojelutehtävien toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta huomioiden yhteistoimintatarpeet ja -sopimukset.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan suunnitelmien ja toiminnan yhteensovittamista on tehty eri verkostoissa, myös YT-alueen osalta. Kuntien kanssa on tehty tarvittavaa yhteistyötä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen (2024–2027) päätöstekstin mukaan pelastuslaitos yhteensovittaa alueen pelastustoimen vastuulle muodostuvien väestönsuojelutehtävien sekä suunnitelmien yhteensopivuuden siten, että ne muodostavat yhdessä mahdollisimman tarkoituksenmukaisen sekä suorituskykyisen toimintakokonaisuuden yhdessä alueen kuntien sekä muiden maakunnan alueen toimijoiden kanssa. Keskeisiä toimijoita ovat hyvinvointialueen muut toimialat, kunnat ja kaupungit sekä niiden eri liikelaitokset, muut viranomaiset, kuten poliisi sekä vapaaehtoisjärjestöt. Suunnitelmien yhteensovittamista tehdään dynaamisesti läpi koko palvelutasopäätöskauden. Suunnitelmat yhteensovitetaan palvelutasopäätöskauden ensimmäisen puolikkaan (2024–2025) aikana. Pelastuslaitoksen antaman tiedon mukaan suunnitelmien sovittamistyötä on jatkettu vuoden 2026 aikana.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Yhteensovittamisen tarve on merkittävä erityisesti pelastustoimen, kuntien ja muiden viranomaisten rajapinnoissa. Tarve vahvistaa yhteistä suunnittelurakennetta korostuu edelleen, jotta suunnitelmat muodostavat yhdenmukaisen kokonaisuuden.

Yhteensovittamisen resurssit ja rakenteet ovat pääosin vakiintuneet. Suunnitelmien saatavuus vaihtelee. Yhteistyö on pääosin systemaattista ja sen toteutus kohtaa tavoitteet.

Tiedonvaihdon prosesseissa on vielä puutteita tietyiltä osin, mikä vaikeuttaa suunnitelmien yhtenäistä toteutusta.

Yhteensovittamisen rakenteita tulee edelleen vahvistaa, jotta toiminta on säännöllistä ja ohjattua. Yhteistoiminnan tavoitteita tulee tarkentaa ja tiedonvaihtoa tulee kehittää osaksi vakiintunutta prosessia.

4.3. Hyvinvointialueen pelastustoimen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisen vastuulle kuuluvien väestönsuojelutehtävien toteuttaminen edellyttää riittävän väestönsuojeluorganisaation määrittämistä. Tämä sisältää tarvittavan henkilöstön (pää- ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntien henkilöstö), materiaalin ja tilojen määrittelyn ja varaamisen sekä näitä koskevien suunnitelmien laatimisen ja säännöllisen päivittämisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan väestönsuojeluorganisaation määrittämistä tehtiin vuoden 2025 aikana ja työ saatiin päätökseen vuoden 2026 puolella. Väestönsuojeluorganisaatioon suunnitellun henkilöstön riittävyys aiheuttaa haasteita tietyiltä osin. Pelastuslaitoksen antaman tiedon mukaan pelastuslaitos on käynnistänyt tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen henkilöstön riittävyyden suunniteltuun väestönsuojeluorganisaatioon.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen (2024–2027) päätöstekstin mukaan pelastuslaitos suunnittelee väestönsuojeluorganisaation, jonka mukaisesti toteutetaan tarvittaessa väestönsuojelusuunnitelmaa. Väestönsuojeluorganisaatiota varten varataan henkilöitä, kalustoa ja kiinteistöjä. Väestönsuojeluorganisaation suunnittelu on osa pelastuslaitoksen varautumis- ja valmiussuunnittelua, jota tehdään kahden henkilötyövuoden voimin.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Alueen riskien edellyttämän väestönsuojeluorganisaation tarve on tunnistettu. Määritelty tarve organisaatorakenteelle on riittävä alueen väestönsuojelutehtävien laajuuteen verrattuna.

Henkilöstön saatavuus on osittain riittämätöntä. Organisaation eri rooleihin ei ole kaikilta osin varmistettu riittävää henkilöstöä, mutta kehittämistoimia on aloitettu.

Henkilöstöresurssien vahvistaminen ja avaintehtävien osaamisvaatimusten tarkentaminen ovat keskeisiä.

4.4. Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen toimialaan kuuluvien väestönsuojelutehtävien toteuttaminen edellyttää periaatteiden määrittämistä sille, miten väestönsuojeluorganisaation henkilöstö ja tarvittavat tilat varataan ja kuinka usein näitä koskevat suunnitelmat päivitetään. Varautumiseen sisältyy päätoimisen, sivutoimisen ja sopimuspalokuntien henkilöstön henkilövaraamisen sekä pelastuslaitoksen omien toimitilojen ja mahdollisten väistötilojen varaaminen poikkeusolojen tehtäviä hoitamiseen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan henkilöstövaraukset on päivitetty vuoden 2025 aikana. Tilavarausten osalta on käyty tarvittavia keskusteluja eri osapuolten välillä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen (2024–2027) päätöstekstin mukaan pelastuslaitos varaa väestönsuojeluorganisaation tarvitseman henkilöstön, väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön sekä muun tarvittavan henkilöstön väestönsuojelutehtäviä varten. Pohjois-Savon hyvinvointialue tekee koko hyvinvointialueen henkilöstön henkilövaraukset, mukaan lukien Pohjois-Savon pelastuslaitoksen henkilövaraukset. Pelastuslaitos kuitenkin vastaa omasta henkilövaraustarpeesta ja varattavista henkilöistä. Henkilövaraukset päivitetään vuosittain tai tarpeen mukaan.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Varaustarve on yhtäläinen suunnittelun kanssa ja se kattaa henkilöstön, kaluston ja tilat pääosin poikkeusolojen skenaarioiden mukaan.

Väistötilojen suunnittelua, sopimusperustaa ja käytettävyyden testausta tulee edelleen vahvistaa. Materiaali- ja kalustovarauksille tarvitaan systemaattinen elinkaarimalli ja selkeä priorisointi.

4.5. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen pelastustoimen viranomaisten vastuulle kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Osaamiselle vaadittavan koulutuksen, perehdytyksen ja osaamisen ylläpidon määrittely sekä näihin perustuvien toimenpiteiden suunnittelu muodostavat väestönsuojelutehtävien koulutusohjelman.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen henkilöstöä on koulutautunut väestönsuojelutehtäviin pelastusopiston, pelastuslaitoksen sekä hyvinvointialueen sisäisissä koulutuksissa, ja myös muissa varautumisen koulutustilaisuuksissa.

Käynnissä on hankkeita, joilla kehitetään pelastuslaitoksen CBRNE-valmiuksia sekä sortumapelastamisen kykyä.

*Väestönsuojeluun
varautumisen
palveluiden
saatavuus sekä taso
ovat kehittyneet.
Suunnitelmat
edellyttävät
kehittämistä.*

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen (2024–2027) päätöstekstin mukaan pelastuslaitos laatii VSS-koulutussuunnitelman, jolla varmistetaan johto- ja erityistehtäviin nimettyjen henkilöiden koulutus ja osaamisen kehittäminen. Pelastuslaitoksen henkilöstö koulutautuu väestönsuojelutehtäviin pelastusopiston, pelastuslaitoksen sisäisissä ja muissa varautumisen koulutustilaisuuksissa. Pelastuslaitos kehittää rauniopelastamisen suorituskkyä yhdessä YT-alueen pelastuslaitosten kanssa.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Koulutus- ja harjoitustarve on säilynyt samalla tasolla tai tietyiltä osin kasvanut. Tarve vahvistaa roolikohtaista osaamista ja varmistaa sen jatkuvuus on ilmeinen.

Koulutuksen saatavuus on osittainen ja vaihtelee roolikohtaisesti. Harjoituksiin osallistuminen on toteutunut suunnitellusti.

Koulutusjärjestelmän systematisointia, sisältöjen yhdenmukaistamista ja seuraamisen vahvistamista tarvitaan. Harjoitustoiminnan tulee kattaa kaikki kriittiset tehtäväkokonaisuudet.

4.6. Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Pelastustoimen viranomaisten johtamisen edellytykset poikkeusoloissa on varmistettava. Tämä sisältää

- suunnitelman johtamisesta poikkeusoloissa, mukaan lukien suunnitelman päivitys ja suunnitelmaan perehdyttäminen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien toimitilojen, väistötilojen ja suojatilojen määrittämisen ja kunnossapidosta sopimisen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien tietojärjestelmien ja niiden varajärjestelmien määrittelyn ja ylläpidosta sopimisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on käynnissä projekti johtamistilojen kehittämiseksi. Poikkeusolojen suojatut varajohtotilat riittävine viestiyhteyksineen ja varajärjestelyineen ovat olemassa ja toimintakunnossa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen (2024–2027) päätöstekstin mukaan pelastuslaitos ylläpitää poikkeusolojen pelastustoiminnan johtamisvalmiutta siten, että pelastustoiminnan johtamistilat ja muut edellytykset on turvattu myös poikkeusoloissa. Johtamistilat ovat suojatilassa. Viestiyhteydet ovat varmistettu varaviestijärjestelmällä.

Pelastuslaitoksella on valmius perustaa johto- ja tilannekeskustoiminta kaikissa turvallisuustilanteissa. Pelastustoiminnan johtamisvalmiutta säädellään käytössä olevien valmiuden säätelyn parametrien mukaisesti.

Arvio tarpeesta, saatavuudesta, laadusta ja kehitystarpeesta

Alueella on tunnistettu tarvetta kehittää ja ylläpitää suojattuja, teknisesti toimintavarmoja johtamistiloja. Varajärjestelmien ja hajasijoitettujen johtamistilojen tarve korostuu toimintaympäristön vaatimusten kasvaessa.

Johtamistilojen saatavuus on pääosin olemassa ja varajärjestelyt suunniteltu, mutta kehittämistä jatketaan tulevien vuosien aikana. Teknisten järjestelmien toimintavarmuus ja viestiyhteyksien saatavuus ovat pääosin tavoitteiden tasolla.

Johtamistilojen laatu on parantunut. Tilojen käytettävyys tukee osittain pitkäkestoista operatiivista toimintaa.

Varajärjestelmien, viestiyhteyksien ja teknisen infrastruktuurin parantaminen ovat keskeisessä roolissa poikkeusolojen johtamiskyvyn varmistamiseksi. Hajasijoittamisen toiminnalliset ja tekniset ratkaisut tulee varmistaa.

Arvio väestönsuojeluun varautumisen palvelujen tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

- Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden tarve on tunnistettu.
- Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden saatavuus on pääosin kunnossa.
- Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden kehitystarpeet on tiedostettu ja kehittämistoimia on tehty ja osin jo saatettu loppuun. Merkittävimmät kehitystarpeet liittyvät suunnitelmien loppuun saattamiseen.
- Vertailtaessa muihin hyvinvointialueisiin, varautumisen palveluiden tason arvioidaan olevan keskimääräisellä tasolla.

5. Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset

5.1. Investointien tarve

Hyvinvointialueen tulee valita pelastustoimen osasuunnitelmaan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit sekä niitä vastaavat sopimukset. Lupa- ja valvontavirasto tehtävänä on arvioida pelastustoimen investointien tarvetta. Arviossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että investoinnit ovat riskejä vastaavan palvelutason edellyttämiä.

Sukevan uuden pelastusaseman tarveperustelut ovat poikkeuksellisen konkreettiset.

Hyvinvointialueen selvityksen ja pelastustoimen osainvestointisuunnitelman sisältämä tieto

Investointisuunnitelman mukaan pelastustoimen vuoden 2027 yksilöidyt hankkeet kohdistuvat Sukevan uuteen pelastusasemaan (2,5 miljoonaa euroa), KEJO-kenttäjohtojärjestelmän käyttöönottoon (400 000 euroa), ajoneuvokalustoon lisäalmissa, Keiteleellä, Varkaudessa ja Kuopiossa (yhteensä 1,860 miljoonaa euroa) sekä muihin pienempiin kalusto- ja vuokrasopimuskokonaisuuksiin.

Vuosittaisen selvityksen mukaan pelastustoimen palvelutuotantoa rasitti vuonna 2025 henkilöstön vaihtuvuus ja henkilöstövaje, minkä vuoksi kaikkia palvelutasopäätöksen mukaisia palveluja ei voitu tuottaa suunnitellusti. Tämä muodostaa tärkeän tarveperusteen investoinneille etenkin silloin, kun tavoitteena on turvata toimintavarma kalusto sekä terveelliset toimitilat.

Rakennukset

Sukevan aseman osalta tarve on kuvattu siten, että nykyinen asema on vuodelta 1966, tilat ovat elinkaarensa päässä, eivätkä ne enää palvele nykyaikaista pelastustoimintaa.

Kalusto

Investointisuunnitelman mukaan pelastustoimen investoinnit ovat välttämättömiä erityisesti ajoneuvojen ja kaluston keski-ikänsä nousun hillitsemiseksi. Raskaiden ajoneuvojen keski-ikäksi ilmoitettiin 19 vuotta.

ICT

Vuosittaisessa selvityksessä todetaan, että pelastuslaitos osallistui kansalliseen palotarkastusjärjestelmän uudistamishankkeeseen yhden henkilön voimin, ja että hanke jatkuu myös vuonna 2026. Lisäksi pelastuslaitoksella on laajempiakin järjestelmä uudistuksiin liittyviä tarpeita kuin investointisuunnitelmassa nimetty KEJO, mutta niitä ei ole investointiohjelmassa avattu erillisiksi pelastustoimen ICT-investoinneiksi.

Muu tieto

Kustannusvaikuttavuusanalyysi on laadittu Sukevan paloasemahankkeen osalta.

Arvio pelastustoimen investointien tarpeesta

Rakennusinvestointien osalta tarkasteltava kokonaisuus keskittyy käytännössä Sukevan uuteen pelastusasemaan. Tarveperustelut ovat poikkeuksellisen konkreettiset. Nykyisen aseman ikä, heikko kunto, toiminnan jatkuvuusriski ja alueellinen merkitys on kuvattu selkeästi. Hanke tukee pelastustoimen kustannusvaikuttavaa järjestämistä ja sillä estetään toimintaa vaarantava kiinteistöriski sekä turvataan pysyvä ratkaisu pitkälle tulevaisuuteen. Toteutusmalli jää vielä osin avoimeksi, koska myös vuokramallia ja muita ratkaisuja selvitetään kustannustehokkaamman vaihtoehdon löytämiseksi.

Kalustoinvestointien tarve on yleisellä tasolla hyvin perusteltu, sillä raskaiden ajoneuvojen ja veneiden korkeaa keski-ikää halutaan hillitä välttämättömillä korvausinvestoinneilla. Lisäksi korostetaan, että toimintavarman ja nykyaikaiset vaatimukset täyttävän kaluston ylläpito kaikilla asemilla on palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja laadun kannalta tärkeää. Tämä tukee myös pelastustoimen kustannusvaikuttavaa järjestämistä. Vanhentuneen kaluston käyttövarmuuden heikkeneminen kasvattaa häiriö- ja ylläpitoriskiä. Positiivisena havaintona on, että yhteiskilpailutuksia toteutetaan useiden hyvinvointialueiden kanssa esimerkiksi ajoneuvojen alustojen ja koritöiden hankinnoissa, mikä tukee yhteistyön kautta saatavaa kustannustehokkuutta.

Pelastustoimen ICT-investointien osalta aineisto on suppea. Yksittäisen KEJO-hankkeen osalta tarveperustelut ovat kuitenkin olemassa. Kyseessä on valtakunnallisesti yhteinen kenttäjohtamisen ratkaisu, joten investointi ei ole ristiriidassa kansallisen näkökulman kanssa, vaan nimenomaisesti toteuttaa sitä. Muita pelastustoimen ICT-kehittämistarpeita ole ohjelmassa näkyvästi esitetty, vaikka vuosiselvityksen näkyvissä olleissa osissa viitataan muihin kansallisiin järjestelmä uudistuksiin. ICT-investointien tarpeen arviointi jää siksi kokonaisuutena ohueksi.

5.2. Investointien vaikutukset

Hyvinvointialueen tulee osasuunnitelmassa arvioida investointien vaikutuksia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Lupa- ja valvontaviraston tehtävänä on arvioida investointien vaikutuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen ja pelastustoimen osainvestointisuunnitelman sisältämä tieto

Käytettävissä olevan aineiston perusteella investointien vaikutukset liittyvät ensisijaisesti palvelujen laadun, turvallisuuden ja toimintavarmuuden turvaamiseen, ei niinkään uuden kapasiteetin voimakkaaseen kasvattamiseen. Investointisuunnitelman johdanto korostaa, että uudet tilat ja järjestelmät tukevat turvallista ja terveellistä työympäristöä, vähentävät häiriötilanteita ja yhdenmukaistavat toimintatapoja hyvinvointialueella.

*Yhteishankintojen
hyödyntäminen tukee
kustannus-
vaikuttavuutta.*

Rakennukset

Sukevan aseman kohdalla poistetaan nykyisen kiinteistön huonokuntoisuudesta aiheutuva jatkuvuusriski. Sukevan hankkeen osalta kustannusvaikuttavuusanalyysi täsmentää rakennusinvestoinnin vaikutuksia. Uusi asema tuo nykyaikaiset, turvalliset ja terveelliset tilat, mutta samalla toimitilakustannukset kasvavat selvästi nykyisestä noin 20 000 euron vuositasosta.

Kalusto

Pelastustoimen osalta kalustoinvestointien vaikutus näkyy erityisesti siinä, että vanhentuva raskas ajoneuvokalusto korvataan käyttövarmalla kalustolla.

ICT

KEJO-järjestelmän käyttöönotto tukee valtakunnallisesti yhteen toimivaa kenttäjohtamista, mikä on vaikutukseltaan laajakantoinen, vaikkei aineistossa eritellä numeerisia hyötyjä.

Muu tieto

Kustannusvaikuttavuusanalyysi on laadittu Sukevan paloasemahankkeen osalta.

Arvio pelastustoimen investointien vaikutuksista

Sukevan hankkeen vaikutukset ovat sidottu suoraan nykyiinteistön puutteisiin ja uuden aseman pitkäikäiseen käyttöön. Taloudellinen tarkastelu 30 vuoden jaksolla vahvistaa arvioita vaikutuksista, mutta samalla aineistossa todetaan, että kustannustehokkaampia toteutusratkaisuja edelleen selvitetään. Vaikutusten arvioitu laatu kytkeytyy ensisijaisesti toiminnan jatkuvuuteen ja työturvallisuuteen sekä terveellisiin tiloihin. palvelutasoon tai toimintavalmiuteen kohdistuvia vaikutuksia ei eritellä erikseen.

Kalustoinvestointien vaikutukset ovat aineiston perusteella hyviä, mutta niiden laatu jää pääosin yleisluonteiseksi. Vanhentuneen kaluston korvaaminen tukee toimintavarmuutta, laatua ja yhdenvertaista palvelutasoa. Pienemmissä kalustokokonaisuuksissa vaikutusten arviot jäävät vielä yleisemmälle tasolle. Kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta yhteishankintojen hyödyntäminen on selvä vahvuus.

ICT-investointeja tai niiden vaikutuksia ei juuri kuvata aineistossa. KEJO-järjestelmän vaikutusarvio on aineistossa uskottava, mutta niukka. Yhteinen kansallinen järjestelmä parantaa tiedonkulkua ja johtamista, mutta vaikutusten todentaminen jää kuitenkin puuttumaan, eikä aineistossa kuvata esimerkiksi vaikutuksia, muutoksia tai saavutettuja hyötyjä. ICT-investointien vaikutusten osalta aineisto antaa siis varsin suppean arviointipohjan.

Arvio pelastustoimen investointien tarpeesta ja vaikutuksesta:

- Pohjois-Savon pelastustoimen investointitarve kohdistuu aineiston perusteella erityisesti Sukevan uuteen pelastusasemaan sekä vanhenevan kaluston korvaamiseen. Pelastustoimen ICT-tarpeita on tunnistettu, mutta investointisuunnitelmassa ne näkyvät vain rajallisesti, käytännössä selvimmin KEJO-järjestelmän kautta.
- Rakennusinvestoinneista Sukevan hanke on selkeimmin perusteltu, koska se liittyy nykyisen aseman huonoon kuntoon, toiminnan jatkuvuusriskiin ja alueelliseen palvelutarpeeseen. Kalustoinvestointien tarve perustuu erityisesti raskaan ajoneuvokaluston uusimiseen ja toimintavarmuuden turvaamiseen koko asemaverkossa. ICT:n osalta vuosiselvitys viittaa myös laajempiin kehittämistarpeisiin, mutta niitä ei ole investointisuunnitelmassa kuvattu pelastustoimen omiksi hankkeiksi.
- Investointien vaikutukset on aineistossa kuvattu uskottavimmin Sukevan asemahankkeessa ja kaluston korvausinvestoinneissa. Sukevan hankkeessa vaikutukset liittyvät ennen kaikkea toiminnan jatkuvuuteen, työturvallisuuteen ja terveellisiin tiloihin, ja niitä tukee myös pitkän aikavälin taloudellinen tarkastelu, vaikka toteutusmalli on edelleen avoin.
- Kalustoinvestointien vaikutukset painottuvat toimintavarmuuden, laadun ja yhdenvertaisen palvelutason ylläpitämiseen, mutta useissa hankinnoissa vaikutusarviointi jää yleiselle tasolle. Yhteishankintojen hyödyntäminen tukee kustannusvaikuttavuutta. ICT-investointien vaikutuksia voidaan arvioida lähinnä KEJO-ratkaisun osalta, kun taas muun ICT-kokonaisuuden vaikutusarviointi jää niukaksi.

6. Menetelmät ja laatuseloste

6.1. Arvioinnin tietopohja

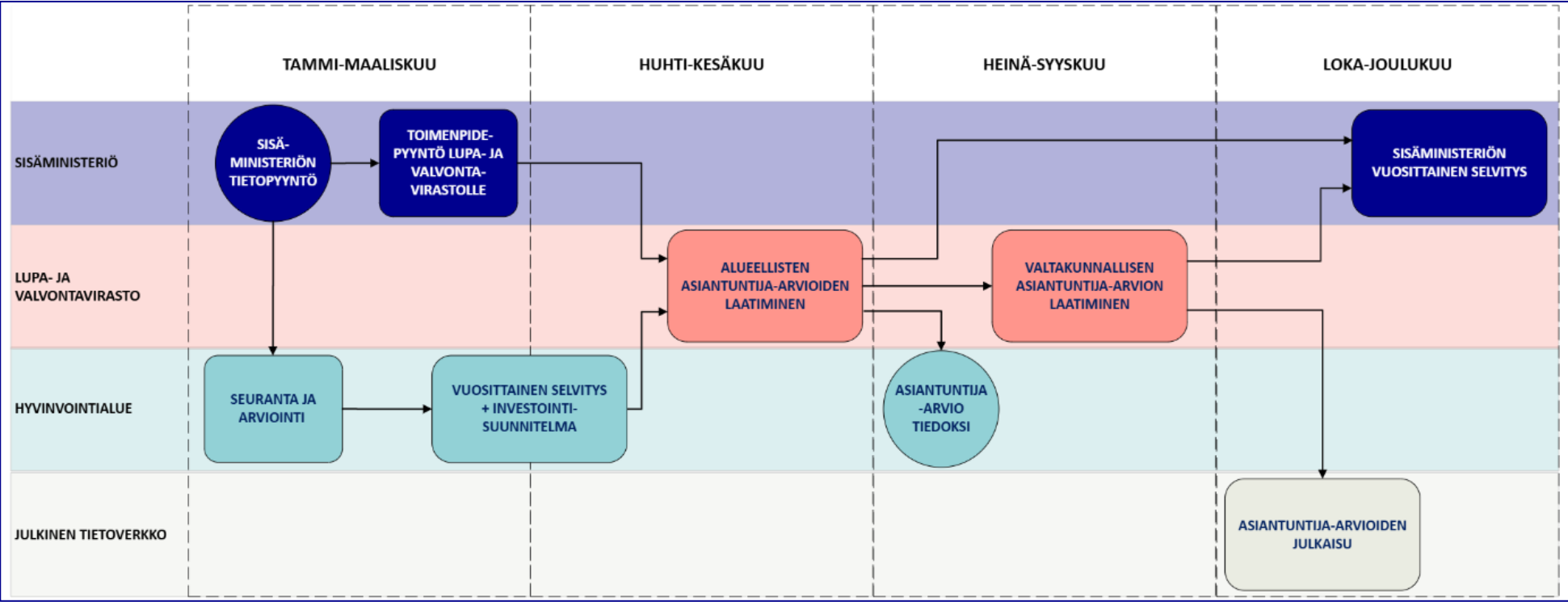
Lupa- ja valvontaviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa hyvinvointialueen vuosittainen selvitys. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmästä (Pronto) haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty Lupa- ja valvontavirastojen valvontahavaintoja ja muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Asiantuntija-arvioiden valmistelu lähtee liikkeelle kunkin vuoden alussa, kun sisäministeriö lähettää tietopyynnön hyvinvointialueille sekä toimenpidepyynnön Lupa- ja valvontavirastolle laatia vuosittaiset alueelliset asiantuntija-arviot sekä valtakunnallinen asiantuntija-arvio pelastustoimen palveluista. Hyvinvointialueet laativat seurannan ja arvioinnin perusteella kerätyt tiedot hyvinvointialueen vuosittaiseen selvitykseen sekä investointisuunnitelman pelastustoimen osasuunnitelmaan, ja toimittaa tiedot sisäministeriölle sekä Lupa- ja Valvontavirastolle huhtikuun loppuun mennessä. Lupa- ja valvontavirasto laati touko-kesäkuun aikana alueelliset asiantuntija-arviot, ja toimittavat ne sisäministeriöön sekä hyvinvointialueille tiedoksi. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto laatii valtakunnallisen asiantuntija-arvion alueellisten asiantuntija-arvioiden pohjalta syyskuun puoliväliin mennessä.

Pelastustoimen asiantuntija-arviot julkaistaan julkisessa tietoverkossa Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla lokakuun aikana. Pelastustoimen asiantuntija-arvioita käytetään sisäministeriön vuosittaisessa selvityksen lisäksi keskeisenä materiaalina vuosittaisten hyvinvointialueneuvotteluihin valmistauduttaessa sekä itse neuvotteluissa.

Tietopohja arvion tekemiseksi on koottu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa. Asiantuntija-arvioon liittyvä prosessi on esitetty kuvassa 5.

Lupa- ja valvontaviraston pelastustoimen asiantuntija-arvion prosessi

Kuva 13. Asiantuntija-arvioiden laatiminen ja aikataulu.

6.2. Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Tilastollinen tieto on peräisin hyvinvointialueen tekemän vuosittaisen selvityksen lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (Pronto), jonka aineisto muodostuu ennen vuotta 2023 toimineiden alueellisten pelastustoimen organisaatioiden sekä uusien hyvinvointialueiden pelastustoimen ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta. Lupa- ja valvontaviraston sekä aiempien aluehallintovirastojen raportit valvontahavainnoista ovat saatavissa virastolta tietopyynnöllä.

Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida arvioinnissa käytettävää tietopohjaa.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

Lähteet ja arvioinnissa käytetty aineisto

Hyvinvointialueen asiakirjat

Pohjois-Savon hyvinvointialueen investointisuunnitelman pelastustoimen osasuunnitelma 2027–2030.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024–2027

Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuosittainen selvitys.

Julkaisut

[Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja \(2014\), Suomen Kuntaliitto.](#)

[Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje. Sisäministeriön julkaisu 2025:14.](#)

[Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Sisäministeriön julkaisu 2021:6.](#)

[Ympäristövahinkojen torjuntavalmius pelastustoimessa 2025. Lupa- ja valvontaviraston julkaisu 5/2026.](#)

Tietojärjestelmät

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Pronto.

Annetut korjausmääräykset

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutason huomattavien epäkohtien korjaaminen Siilinjärven Vuorelassa ja Toivalassa. 4.11.2015. Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Pelastustoimen ja varautumisen osasto, pelastustoimen yksikkö
Tampere 2026